

Nr 2

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57; given Stockholms slott den 3 januari 1957.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen bifalla det förslag, om vars avlåtande föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

De anslag, som efter riksstatsens fastställande hittills äskats för det löpande budgetåret, har sammanförts å tilläggsstat I (rskr. 1956: 413) och uppgår till 24 614 400 kronor å driftbudgeten samt 80 000 000 kronor å kapitalbudgeten. Å driftbudgeten har bl. a. anvisats 10,0 miljoner kronor till kostnader för organiserande av en svensk FN-styrka, 9,0 miljoner kronor till anordnande av vinstutlottning m. m. i samband med återbetalningen av överskjutande preliminär skatt samt 3,6 miljoner kronor till inköp av polioympänne. Av anslagen å kapitalbudgeten avser 50,0 miljoner kronor medel för supplementär jordbrukskredit och 30,0 miljoner kronor lån till förelagareföreningar m. fl.

Vissa ytterligare anslagsäskanden avseende tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår har ansetts erforderliga och bör föreläggas riksdagen vid dess början i en sammanfattande proposition nr 2 avseende utgifter å tilläggsstat II. Skulle anslagsäskanden därutöver å tilläggsstat II under riksdagens lopp visa sig ofrånkomliga, bör dessa sammanföras i en särskild proposition, som förelägges riksdagen vid en senare tidpunkt.

De anslagsäskanden å tilläggsstat, som nu förelägges riksdagen, har tidigare denna dag anmälts. En sammanställning av de beslut om förslag till riksdagen, som Kungl. Maj:t därvid på hemställen av vederbörande föredragande enligt bilagda utdrag av statsrådsprotokollet (*bil. 1—16*) fattat, torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende (*bihang*).

Av sammanställningen framgår, att å tilläggsstat II äskas anslag om sammanlagt 33 914 200 kronor å driftbudgeten och 206 032 700 kronor å kapitalbudgeten. Av förstnämnda belopp faller 12,9 miljoner kronor på försvarsdepartementets huvudtitel. Härav avser 5,9 miljoner kronor ökningsar å anslagen till materielunderhåll till följd av lönestegringar och 3,6 miljoner kronor återanskaffningar av viss genom brand förstörd materiel, medan av återstoden 2,2 miljoner kronor föranledes av anskaffning av viss lyftanordning för Karlskrona örlogsvärv. Socialdepartementets huvudtitel upptar bl. a. 10,0 miljoner kronor till vissa kostnader för ungerska flyktingar. För ecklesiastikdepartementets del äskas 0,7 miljon kronor till tillfälliga förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. Anslagen under handelsdepartementets huvudtitel uppgår till sammanlagt 7,9 miljoner kronor, varav 7,0 miljoner kronor hänför sig till anslaget till atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi och 0,6 miljon kronor till bidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen. Övriga anslagsbelopp å tilläggsstat II till driftbudgeten uppgår till mindre belopp och avser vissa merkostnader och andra utgifter, vilka icke utan betydande olägenheter anses kunna uppskjutas till nästa budgetår. — Av utgifterna på tilläggsstaten till kapitalbudgeten avser 11,4 miljoner kronor statens allmänna fastighetsfond, 24,5 miljoner kronor försvarets fastighetsfond, 125,0 miljoner kronor lånefonden för bostadsbyggnad och 44,8 miljoner kronor fonden för låneunderstöd, varav 40,0 miljoner kronor belöper på tilläggsstaten till viss bostadsbyggnadsverksamhet.

Chefen för finansdepartementet hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att godkänna de förslag, om vilka Kungl. Maj:t enligt bilagda utdrag av statsrådsprotokollet för denna dag (*bil. 1—16*) fattat beslut.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sven Rydén

Egentliga statsutgifter

Andra huvudtiteln

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, anmäler här efter under justitiedepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 samt anför därvid följande.

C. Domstolarna

[1] **Vattendomstolarna:** Avlöningar. Den i gällande avlöningsstat för vattendomstolarna upptagna anslagsposten till icke-ordinarie personal är fastställd till 580 100 kronor.

I skrivelse den 24 maj 1956 har de ordinarie vattenrättsdomarna i Mellanbygdens vattendomstol hemställt om förstärkning av personalen vid vattendomstolen. I utlåtande över framställningen har vattenöverdomstolen — efter samråd med den särskilt tillkallade utredningsmannen för utredning angående vattendomstolarnas organisation och därmed sammanhängande frågor — föreslagit viss omedelbar personalförstärkning jämväl vid Norrbygdens vattendomstol.

Vid anmälan tidigare denna dag av anslagsäskandena för nästa budgetår under vattendomstolarnas avlöningsanslag (II ht p. 23) har jag framlagt förslag om viss förstärkning av domarpersonalen vid nämnda båda vattendomstolar. Då det emellertid med hänsyn till rådande läge befunnits oundgängligen nödvändigt att domstolarna i viss utsträckning redan under innevarande budgetår tillföres ytterligare domarkrafter, har Kungl. Maj:t på min föredragning genom beslut den 16 november 1956 föreskrivit, att tills vi-

dare under sistnämnda budgetår vid vardera Norrbygdens och Mellanbygdens vattendomstolar en befattningshavare må förordnas att bestrida på vattenrättsdomare ankommande göromål. Till följd härav beräknas å icke-ordinarieposten komma att uppstå en merbelastning av 38 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att den i avlöningsstaten för vattendomstolar-na upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1956/57 överskridas med högst 38 000 kronor.

E. Fångvården m. m.

[2] **Fångvårdsstyrelsen: Avlöningar.** Den i gällande avlöningsstat för fångvårdsstyrelsen upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal är fastställd till 414 200 kronor.

I 1956 års statsverksproposition anmäldes under fångvårdsstyrelsens avlöningsanslag, att sakkunniga tillkallats att verkställa en översyn av fångvårdsstyrelsens organisation och arbetsförhållanden. Därvid uttalades, att de förslag, som de sakkunniga komme att framlägga, finge prövas så snart de föreläge. Med anledning av framställning den 12 mars 1956 från de sakkunniga har Kungl. Maj:t genom beslut den 20 april 1956, med motsvarande tjänstebefrielse för byråcheferna på fångvårdsstyrelsens administrativa byrå och socialbyrå, förordnat befattningshavare att på nämnda byråer tills vidare till och med den 31 december 1956 bestrida de på byråchefen ankommande göromål, som fångvårdsstyrelsen efter samråd med fångvårdsstyrelseutredningen bestämmer. Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut den 27 april 1956 förordnat byråchefen i medicinalstyrelsen Erik Annell att från och med den 16 maj tills vidare till och med den 31 december 1956 bestrida på överdirektören och chefen för fångvårdsstyrelsen ankommande göromål. Lönerna vid ifrågavarande förordnanden bestrides från den i fångvårdsstyrelsens avlöningsstat upptagna posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän. I skrivelse den 12 november 1956 har fångvårdsstyrelseutredningen hemställt, bland annat, att de bemyndiganden, som innefattas i Kungl. Maj:ts förenämnda beslut, måtte utsträckas att gälla tills vidare till och med den 30 juni 1957.

Fångvårdsstyrelseutredningen har i skrivelser den 21 juni, 18 oktober och 12 november 1956 framlagt förslag angående även andra tillfälliga personalförstärkningar i fångvårdsstyrelsen avseende tiden den 1 juli 1956—den 30 juni 1957.

I skrivelsen den 21 juni 1956 hemställde utredningen, att fångvårdsstyrelsen måtte bemyndigas att under tiden den 1 juli—den 31 december 1956 — utöver den personal, för vilken medel tidigare beräknats — efter samråd med utredningen anställa högst fyra amanuenser och tre biträden i reglerad

befordringsgång. Motiveringen till denna framställning innebar i huvudsak, att utredningen funnit styrelsens personaluppsättning otillräcklig för att styrelsen skulle med i övrigt oförändrad organisation kunna bemästra sin arbetsbörda, sedan denna under de senaste åren ökats högst betydligt, särskilt på grund av den icke förutsedda exceptionella ökningen av fångantalet. Den föreslagna personalförstärkningen bedömdes av utredningen såsom ett minimum.

Skrivelsen den 18 oktober 1956 innefattade förslag om förstärkning av personalen hos styrelsen under återstående delen av kalenderåret 1956 med två biträden i reglerad befordringsgång utöver i skrivelsen den 21 juni samma år förordad förstärkning. Till stöd för förslaget anfördes, att arbetsbelastningen fortsatt att stiga.

Genom beslut den 9 november 1956 bemyndigade Kungl. Maj:t fångvårdsstyrelsen att intill den 31 december samma år — utöver den personal för vilken medel tidigare beräknats — efter samråd med fångvårdsstyrelseutredningen och på sätt utredningen föreslagit — vid styrelsen ha anställda 4 amanuenser, av vilka minst en tingsmeriterad, och 5 biträden i reglerad befordringsgång.

Slutligen har utredningen i skrivelsen den 12 november 1956 hemställt, bland annat, att nyssnämnda bemyndigande måtte utsträckas att gälla tills vidare till och med den 30 juni 1957. Då någon avmattning i ökningen av fångantalet icke synes vara att vänta inom den tid, utredningen nu har att överblicka, utan fastmera ytterligare stegring torde vara att emotse, har utredningen gjort det bedömandet, att fångvårdsstyrelsen kommer att under första halvåret 1957 behöva alla de tjänster, som på utredningens förslag hittills tillförts styrelsen.

Statskontoret. Med hänsyn till fångvårdsstyrelsens nuvarande ansträngda arbetsläge och då fångantalet alltjämt synes öka i oförminskad takt, har statskontoret icke något att erinra mot bifall till fångvårdsstyrelseutredningens hemställan.

Departementschefen

Med hänsyn till rådande arbetssituation inom fångvårdsstyrelsen synes det mig oundgängligen nödvändigt att styrelsens personal under innevarande budgetår förstärkes på sätt utredningen föreslagit. Den härav föranledda kostnadsökningen under icke-ordinarieposten torde uppgå till 52 500 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att den i avlöningsstaten för fångvårdsstyrelsen upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1956/57 överskridas med högst 52 500 kronor.

[3] 5. **Fångvårdsanstalterna: Maskin- och verktygsutrustning m. m.** Under förevarande rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 238 000 kronor.

Fångvårdens byggnadskommitté (skr. 25/10, 19/11 1956) hemställer, att 45 000 kronor måtte anvisas för anskaffande av transportmateriel och arbetsterapeutisk utrustning för den häktesbyggnad å Skogome i Säve kommun, som kommer att färdigställas under innevarande budgetår. Vidare anmäler kommittén, att till kostnaderna för maskin- och verktygsutrustning vid den provisoriska fångvårdsanstalten i Lärbro, Gotlands län, erfordras ett belopp av 180 000 kronor. Kommittén framhåller beträffande sistnämnda förläggning, att den vid valet av arbetsgrenar utgått från dels att verkstadsorganisationen bör komma till stånd snabbt, dels att kapitalinvesteringen i verkstadslokaler med hänsyn till anstaltens provisoriska karaktär icke får bli för stor. Företräde bör därvid enligt kommittén givas åt sådana arbetsgrenar, i vilka man kan förvärva huvudparten av råvarorna på Gotland, varigenom fraktkostnaderna nedbringas samtidigt som länets näringsliv stimuleras. Kommittén har stannat för konfektionsindustri och träindustri. Med hänsyn till att å orten finns en snickerifabrik, vars ägare — Gotlands företagareförening — förklarar sig beredd att för fångvårdsändamål friställa fabriken, beräknas kostnaderna för maskin- och verktygsutrustning stanna vid ett belopp av 180 000 kronor.

Departementschefen

Jag finner det motiverat, att medel för ifrågavarande ändamål anvisas i anledning av kommitténs förslag. Såsom jag vid anmälan denna dag av vissa anslag under kapitalbudgeten för budgetåret 1957/58 anfört, beräknas anstalterna i Skogome och Lärbro kunna tagas i anspråk för fångvårdsändamål redan under innevarande budgetår. Då förevarande anslag icke förslår för att i den rådande situationen täcka alla de anspråk, som skäligen kan behöva tillgodoses, bör medel äskas å tilläggsstat för budgetåret 1956/57, lämpligen med ett belopp av 225 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fångvårdsanstalterna: Maskin- och verktygsutrustning m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 225 000 kronor.

[4] 6. **Fångvårdsanstalterna: Engångsanskaffning av inventarier m. m.** I gällande riksstat är under förevarande rubrik uppfört ett reservationsanslag av 80 000 kronor.

Fångvårdens byggnadskommitté (skr. 25/10, 19/11 1956) hemställer, att för anskaffande av erforderliga inventarier vid häktesbyggnaden å Skogome i Säve kommun måtte anvisas 235 000 kronor. Vidare anmäler kommittén, att kostnaderna för inventarier vid den provisoriska fångvårdsanstalten i

Lärbro, Gotlands län, beräknas uppgå till 430 000 kronor. Därjämte hemställer 1956 års eftervårdsutredning (skr. 19/11 1956), att 30 000 kronor måtte anvisas för inköp av inventarier till ett planerat frigångshem i Nacka stad.

Departementschefen

Då anstalterna såväl i Skogome som i Lärbro, såsom jag nämnt under nästföregående anslagspunkt, beräknas kunna användas för avsedda ändamål redan under innevarande budgetår, bör å tilläggsstat för budgetåret 1956/57 anvisas medel jämväl för anskaffande av inventarier till de båda anläggningarna. Vid anmälan denna dag av vissa anslag under kapitalbudgeten för budgetåret 1957/58 har jag ansett det önskvärt att ett frigångshem av det slag eftervårdsutredningen föreslagit skall kunna upprättas. Vid sådant förhållande torde under förevarande anslag medel böra beräknas för inköp av inventarier till hemmet. Även andra brådskande behov av utrustning kan under nu rådande förhållanden behöva tillgodoses.

Ett belopp av 695 000 kronor torde böra ställas till förfogande för dessa ändamål. Anskaffningen bör avse gängse standardutrustning.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fångvårdsanstalterna: Engångsanskaffning av inventarier m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 695 000 kronor.

[5] 6 a. **Fångvårdsanstalterna: Ersättningsanskaffning m. m. i anledning av brand å fångvårdsanstalt.** *Fångvårdsstyrelsen* (skr. 22/10 1956) anmäler, att fångvårdsanstalten i Nyköping den 30 augusti 1956 härjades av eld. Med hänsyn till bristen på slutna platser för ungt fångvårdsklientel och till Nyköpingsanstaltens planerade ställning inom den blivande ungdomsgruppen finner fångvårdsstyrelsen det vara av största betydelse att anstalten snarast på nytt kan tagas i bruk. Styrelsen hemställer därför att medel till kostnaderna för ombyggnadsarbeten m. m. i anledning av branden måtte anvisas å tilläggsstat för budgetåret 1956/57.

Kostnaderna har beräknats till 141 500 kronor för de av brand och brandskydd föranledda ombyggnadsarbetena samt till 61 500 kronor för vissa moderniseringsåtgärder, som styrelsen funnit det angeläget att låta utföra i samband med ombyggnadsarbetena. Ersättning begäres vidare för vissa vid branden förstörda, fångvården tillhöriga persedlar och övriga inventarier till ett uppskattat värde av sammanlagt 5 000 kronor. Totalt uppgår alltså kostnaderna med anledning av branden till 208 000 kronor.

Departementschefen

Fångvårdsstyrelsens framställning är jag beredd tillstyrka endast i så måtto, att jag förordar att medel anvisas till kostnaderna för erforderliga reparationsarbeten samt för ersättning av persedlar och inventarier. På de

av styrelsen anförda skälen bör anslag för dessa ändamål upptagas redan å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1956/57. De beräknade kostnaderna, 146 500 kronor, synes mig kunna godtagas. För utförande av de föreslagna omändringsarbetena, vilka kostnadsberäknats till 61 500 kronor, torde få anlitas medel ur förefintligt anslag till ombyggnadsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fångvårdsanstalterna: Ersättningsanskaffning m. m. i anledning av brand å fångvårdsanstalt å tilläggsstat II* till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 146 500 kronor.

[6] **Skyddskonsulentorganisationen: Avlöningar.** Den i gällande avlöningsstat för skyddskonsulentorganisationen upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal är fastställd till 483 300 kronor.

Vid anmälan tidigare denna dag av anslagsäskandena för budgetåret 1957/58 under anslaget till Skyddskonsulentorganisationen: Avlöningar (II ht p. 45) har jag framlagt förslag till viss utbyggnad av nämnda organisation. Likaledes har jag under kapitalbudgeten, justitiedepartementets verksamhetsområde, anmält att en fångvårdsanstalt i Lärbro kommun å Gotland på förslag av fångvårdens byggnadskommitté håller på att anordnas.

Fångvårdsstyrelsen har i yttrande (26/11 1956) över sistnämnda ärende framhållit, att det — med hänsyn till anordnandet av Lärbroanstalten med åtföljande talrika utskrivningsärenden — är synnerligen angeläget att den för budgetåret 1957/58 föreslagna skyddsassistenttjänsten med placering i Visby snarast inrättas.

Departementschefen

Jag vill i så måtto biträda fångvårdsstyrelsens förslag, att jag föreslår att för tiden den 1 januari—den 30 juni 1957 en skyddsassistent i lönegrad Cg 21 får anställas med placering i Visby. Vid bifall till detta förslag erfordras en förstärkning av icke-ordinarieposten med 5 300 kronor.

Jag hemställer, under åberopande av det anförda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att den i avlöningsstaten för skyddskonsulentorganisationen upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1956/57 överskridas med högst 5 300 kronor.

[7] 18. **Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl.** För innevarande budgetår har detta anslag uppförts med 400 000 kronor.

Fångvårdsstyrelsen (skr. 30/11 1956) hemställer, att förevarande anslag för innevarande budgetår förstärkes med ett belopp av 50 000 kronor. Till

stöd härför anföres, att överbeläggningen å fångvårdsanstalterna föranleder väsentligt ökade anspråk på verksamheten för frigivna fångar.

Departementschefen

På de av fångvårdsstyrelsen anförda skälen förordar jag att ett anslag av 50 000 kronor anvisas för ifrågavarande ändamål å tilläggsstat för budgetåret 1956/57.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl.*
å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa
ett anslag av 50 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Chr. af Winklerfelt

Bilaga 2

Egentliga statsutgifter

Fjärde huvudtiteln

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Torsten Nilsson, anmäler under försvarsdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 samt anför därvid följande.

B. Centrala förvaltningsmyndigheter

Försvarets civilförvaltning

[1] 2 a. Försvarets civilförvaltning: Kostnader för återanskaffning av viss materiel. Genom beslut den 15 december 1950 anbefalldes Kungl. Maj:t statskontoret att från det för budgetåret 1950/51 uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter till krigsmaterielverket utbetala högst 225 000 kronor för återanskaffning av ett antal tomlådor för ammunition, som förstörts vid brand.

Nämnda beslut har anmälts för riksdagen utan att föranleda erinran (prop. 1951: 1, bil. 15; SU 28; rskr. 38).

Krigsmaterielverkets avvecklingsorganisation anförde i skrivelse den 29 november 1955 bland annat följande. Statskontoret hade den 24 januari 1952 med stöd av beslutet den 15 december 1950 utbetalat ett belopp av 130 634 kronor 30 öre från anslaget till oförutsedda utgifter. För att slutligt

bestrida kostnaderna för ersättningsanskaffningen erfordrades emellertid ytterligare 47 230 kronor 32 öre, vilket belopp avvecklingsorganisationen i skrivelse till statskontoret den 14 november 1955 anhållit att ämbetsverket måtte utbetala. Statskontoret hade emellertid meddelat avvecklingsorganisationen, att utbetalningen av medel från det för budgetåret 1950/51 anvisade anslaget till oförutsedda utgifter dåmera icke kunde äga rum utan särskilt medgivande av Kungl. Maj:t. Med anledning härav hemställde avvecklingsorganisationen, som i ärendet samrätt med försvarets civilförvaltning, att Kungl. Maj:t måtte anbefalla statskontoret att till organisationen utbetala sistnämnda belopp från anslaget till oförutsedda utgifter för budgetåret 1955/56.

I ärendet har statskontoret avgivit utlåtande den 25 januari 1956.

Departementschefen

Jag föreslår att medel anvisas på tilläggsstat för att täcka här ifrågakvande kostnader. Krigsmaterielverkets avvecklingsorganisation har numera upphört och dess uppgifter, såvitt här är i fråga, har övertagits av försvarets civilförvaltning, varför medlen bör ställas till civilförvaltningens förfogande.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets civilförvaltning: Kostnader för återanskaffning av viss materiel* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 48 000 kronor.

C. Försvarskrafterna

Armén

[2] 22. **Armén: Beklädnad m. m.** Enligt de i 39 § statens allmänna avlöningsreglemente meddelade särskilda bestämmelserna för försvaret må, bland andra, beställningshavare tillhörande lönegraderna Me och Mg 10 samt Me 11 (furirer m. fl.) såsom lån erhålla beklädnad och övrig för tjänsten erforderlig utrustning. Härför skall ersättning erläggas enligt vissa närmare angivna grunder. Ersättningens storlek bestämmes enligt ett den 30 juni 1947 lämnat bemyndigande av försvarets civilförvaltning och vederbörande försvarsgrensförvaltningar i samråd. Ersättning varom här är fråga tillgodoföres försvarsgrenarnas beklädnadsanslag och beaktas vid anslagsberäkningarna.

I sina förslag till medelsäskanden i fråga om anslagen till beklädnad m. m. för innevarande budgetår hade vederbörande myndigheter räknat med oförändrade ersättningar från furirer m. fl. eller belopp motsvarande 70 öre för tjänstgöringsdag. Då ersättningen varit oförändrad under de senaste åren under det att statsverkets kostnader för beklädnadsmaterielen

undergått en icke obetydlig stegring, ansåg föredragande departementschefen att man för innevarande budgetår borde räkna med förhöjd ersättning och beräknade försvarsgrenarnas beklädnadsanslag med hänsyn härtill (se prop. 1956: 1, bil. 6, s. 104, 144 och 179). Riksdagen gjorde ingen erinran häremot (SU 1956: 4; rskr. 1956: 4). Genom beslut den 4 maj 1956 föreskrev härefter försvarets civiltjänstförvaltning, arméintendenturförvaltningen, marinförvaltningen och flygförvaltningen att ifrågavarande ersättning från och med den 1 juli 1956 skulle utgå med ett belopp motsvarande 90 öre för tjänstgöringsdag.

I skrivelse den 23 maj 1956 har tjänstemännens centralorganisation gjort framställning i syfte att den av ämbetsverken beslutade höjningen av ifrågavarande ersättningar icke skall uttagas under år 1956. Över framställningen har civiltjänstförvaltningen avgivit utlåtande den 30 maj 1956. Ämbetsverket har därvid anfört, bland annat:

Ett framflyttande av tidpunkten för den förhöjda ersättningens uttagande får ävenledes konsekvenser anslagsmässigt sett. Sålunda har chefen för försvarsdepartementet vid anmälan av innevarande års statsverksproposition, IV huvudtiteln, funnit sig icke kunna fullt ut tillmötesgå de förslagsställande förvaltningsmyndigheterna i deras medelsäskanden under respektive beklädnadsanslag under motivering att den ersättning, som furirer med flera hade att erlagga för lånad beklädnad, förutsattes komma att höjas. Riksdagen har beslutat i enlighet med departementschefens förslag. Följden av ett tillmötesgående av tjänstemännens centralorganisations framställning skulle därför bli att medelstillgången under berörda anslag för nästkommande budgetår skulle komma att bli lägre än vad Kungl. Maj:t och riksdag förutsatt. Minskningen skulle uppgå till cirka 250 000 kronor för arméns vidkommande, till cirka 122 000 kronor för marinens vidkommande och till cirka 45 000 kronor för flygvapnets vidkommande, allt för budgetår räknat. Om uppskovet, på sätt tjänstemännens centralorganisation närmast synes åsyfta, begränsas till att avse tiden intill den 1 januari 1957 torde nyss angivna belopp få minskas till omkring hälften.

Genom beslut den 15 juni 1956 har Kungl. Maj:t, bland annat, föreskrivit att höjningen av ersättning varom här är fråga icke skall tillämpas för tid före den 1 januari 1957.

Departementschefen

Som framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen har vid beräkningen av försvarsgrenarnas anslag till beklädnad m. m. för innevarande budgetår förutsatts en höjning av de ersättningar som vissa beställningshavare har att erlagga för lånad beklädnad. Vederbörande myndigheter har också fattat beslut om en sådan höjning av ersättningsbeloppen. För tjänstgöringsdag räknat höjes ersättningen enligt beslutet från 70 öre till 90 öre. Kungl. Maj:t har emellertid sedermera beslutat att den sålunda förhöjda ersättningen icke skall erläggas för tid före den 1 januari 1957. Som likaledes framgått av den lämnade redogörelsen medför detta beslut ökat medelsbehov under försvarsgrenarnas beklädnadsanslag under innevarande budgetår. Jag föreslår därför att på tilläggsstat anvisas medel för att täcka

detta ökade behov. Anslagen synes härvid böra bestämmas till 125 000 kronor för armén, 61 000 kronor för marinen och 44 000 kronor för flygvapnet. Till marinens och flygvapnets anslag återkommer jag i det följande. I detta sammanhang hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Beklädnad m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

[3] 24 a. *Armén: Återanskaffning av viss intendenturmateriel m. m.* Den 4 augusti 1956 uppstod brand inom Norra skånska infanteriregementets etablissement, varvid bland annat inventarier, beklädnadsmateriel m. m. förstördes.

Arméintendenturförvaltningen hemställer i skrivelse den 23 oktober 1956 att ett belopp av 2 843 641 kronor ställes till ämbetsverkets förfogande för återanskaffning av ifrågavarande materiel.

Departementschefen

Jag föreslår att medel anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår för återanskaffning av nämnda materiel. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Återanskaffning av viss intendenturmateriel m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 2 844 000 kronor.

[4] 25. *Armén: Övningar m. m.* I skrivelse den 6 september 1956 har arméintendenturförvaltningen hemställt om att ett belopp av 430 000 kronor måtte anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår för att täcka genom beslutad traktamentshöjning (jfr prop. 1956: 133; SU 1956: 100; rskr. 1956: 240) uppkomna merkostnader under anslaget *Armén: Övningar m. m.* Ytterligare merkostnader under detta anslag uppkommer vidare till följd av den höjning av järnvägstaxorna som beslutats under hösten 1956. För helt år kan sistnämnda merkostnader i fråga om anslaget *Armén: Övningar m. m.* uppskattas till i runt tal 300 000 kronor. Åberopande det anförda samt under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 6, p. 43) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Övningar m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 450 000 kronor.

[5] 34. *Armén: Underhåll av tygmateriel m. m.* Under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 6, p. 52) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Underhåll av tygmateriel m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 1 240 000 kronor.

[6] 40. **Armén: Hemvärnets övningar.** Under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 6, p. 58) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hemvärnets övningar* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

[7] 42. **Armén: Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m.** Under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 6, p. 60) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

Marinen

[8] 62. **Marinen: Beklädnad m. m.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkt 2 i det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Beklädnad m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 61 000 kronor.

[9] 67 a. **Marinen: Kostnader i anledning av ett haveri.** I skrivelse den 28 februari 1956 har marinförvaltningen, som i ärendet samrått med försvarets civilförvaltning, hemställt att 36 344 kronor 76 öre måtte ställas till ämbetsverkets förfogande för att bestrida vissa kostnader som uppstått i samband med ett haveri. Ämbetsverket anför härom bland annat följande.

Det belgiska tankfartyget *Belgian Pride*, som för marinförvaltningens räkning befraktats med motorbrännolja, grundstötte den 13 juni 1955 utanför Skåne på resa från Venezuela till Stockholm och blev läck, varigenom skador uppstod på lasten. Denna var enligt gällande bestämmelser icke försäkrad utan marinförvaltningen stod självrisk för densamma. Något skadeståndsanspråk mot det belgiska rederiet eller fartygets befälhavare har marinförvaltningen icke ansett sig kunna framställa. Marinförvaltningen anser därför att statsverket bör slå för den förlust, uppgående till 36 344 kronor 76 öre, som uppkommit genom grundstötningen. Ifrågavarande belopp har marinförvaltningen förskotterat av medel, som ämbetsverket förfogat över. Kostnaderna bör emellertid icke slutgiltigt bestridas av dessa medel.

I ärendet har statskontoret avgivit utlåtande den 5 mars 1956.

Departementschefen

Med hänsyn till vad marinförvaltningen anfört föreslår jag, att medel anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår för att täcka ifrågavarande kostnader. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Kostnader i anledning av ett haveri* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 37 000 kronor.

[10] 73. *Marinen: Underhåll av fartyg m. m.* Under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 6, p. 91) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Underhåll av fartyg m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor.

[11] 74 a. *Marinen: Återanskaffning av viss materiel.* Vid brand den 10 februari 1956 inom Härnösands kustartillerikår förstördes bland annat telemateriel, minmateriel, intendenturmateriel m. m.

Marinförvaltningen hemställer i skrivelse den 18 september 1956 att ett belopp av 737 000 kronor ställes till ämbetsverkets förfogande för återanskaffning av den genom branden förstörda materielen.

Departementschefen

Jag föreslår att medel anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår för återanskaffning av nämnda materiel. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Återanskaffning av viss materiel* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 737 000 kronor.

[12] 74 b. *Marinen: Anskaffning av viss lyftanordning för Karlskrona örlogsvarv.* I skrivelse den 9 maj 1955 anförde marinförvaltningen, att behovet av en farbar utrustningskran för tunga lyft gjorde sig alltmer gällande vid örlogsvarvet i Karlskrona och hemställde att dels få bemyndiga marinverkstäderna i Karlskrona att utlägga beställning hos utländsk leverantör på en farbar utrustningskran med en lyftförmåga på 100 ton för en beräknad kostnad av 2 200 000 kronor och dels få bestrida kostnaderna för anskaffningen av disponibla vinstmedel från marinverkstädernas i Karlskrona drift.

Genom beslut den 27 april 1956 bemyndigade Kungl. Maj:t marinförvaltningen att inom en kostnadsram av 2 200 000 kronor utlägga beställning på

den ifrågavarande utrustningskranen samt att förskottsvis bestrida i samband härmed uppkommande kostnader från marinverkstädernas i Karlskrona driftmedel. I fråga om det slutliga bestridandet av kostnaderna förklarade Kungl. Maj:t sig vilja framdeles meddela beslut.

Departementschefen

Jag föreslår att medel anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår för att täcka kostnaderna för den ifrågavarande anskaffningen och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Anskaffning av viss lyftanordning för Karlskrona örlogsvarv* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 2 200 000 kronor.

Flygvapnet

[13] 93. **Flygvapnet: Beklädnad m. m.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkt 2 i det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Beklädnad m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 44 000 kronor.

[14] 96. **Flygvapnet: Övningar m. m.** På grund av inträffade höjningar av traktamenten och av järnvägstaxorna uppkommer under innevarande budgetår merkostnader under anslaget Flygvapnet: Övningar m. m. Traktamentshöjningen har av flygförvaltningen beräknats draga en merkostnad av 245 000 kronor. De höjda järnvägstaxorna kan uppskattas föranleda en kostnadsökning av 75 000 kronor för helt budgetår. Åberopande det anförda samt under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 6, p. 114) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Övningar m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 275 000 kronor.

[15] 100. **Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m.** Under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 6, p. 118) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 1 650 000 kronor.

E. Diverse

[16] 8. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 6, p. 181) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Patric Kalling

Egentliga statsutgifter

Femte huvudtiteln

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Ericsson, anmäler till socialdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 samt anför därvid följande.

C. Mödrahjälp, socialhjälp, barnavård m. m.

[1] 25. Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 1 200 000 kronor.

Socialstyrelsen har (skr. 23/5 1955) hemställt om anvisande av medel för uppförande av en ladugård m. m. vid Långanäs yrkesskola, där ladugård, foderlada och såväl fasta som en stor del lösa inventarier totalförstörts vid brand den 8 augusti 1954. *Socialstyrelsen* har, i enlighet med vad som förordats av den lokala skolstyrelsen, föreslagit, att en ny ladugård samt ett svinhus med garage och vagnbod m. m. uppföres vid skolan. Ladugården har föreslagits utformad såsom höghus. Kostnaderna för de föreslagna byggnaderna har beräknats till 213 700 kronor. Då härtill kommer 12 % tillägg för kontroll, arvoden och oförutsedda utgifter, har totalkostnaden angivits till 239 500 kronor.

Lantbruksstyrelsen har avstyrkt förslaget och anfört, att nötkreatur, hästar och svin bör inhysas i ett gemensamt djurstall med endast en gödselavläggningsanläggning samt foder och strö lagras i en fristående loge. Traktorer och maskiner bör inrymmas i en friliggande byggnad. Genom att byggnaderna utformas enligt dessa riktlinjer torde de kunna väl uppfylla rimliga krav på

arbetsbesparing, övervakning och brandskydd, samtidigt som förutsättningar skapas för användning av betydligt förenklade konstruktioner. Därigenom bör även byggnadskostnaderna kunna minska.

Byggnadsstyrelsen har inte ansett sig kunna bedöma behovet av ekonomibyggnaderna eller däri föreslagna utrymmen men har ej haft någon erinran mot byggnadernas utformning. Totalkostnaden av 239 500 kronor synes styrelsen skälig.

I enlighet med av Kungl. Maj:t den 16 mars 1956 meddelat uppdrag har *socialstyrelsen* därefter (skr. 9/10 1956) överlämnat ett i samråd med lantbruksstyrelsen och efter hörande av den lokala skolstyrelsen upprättat nytt förslag till byggnadsfrågans lösning. I detta förslag har byggnaderna utformats som låghus med avsevärt mindre golvyta och enklare konstruktioner än i det tidigare förslaget. Kostnaderna har beräknats till 172 000 kronor. Härtill kommer 12 % tillägg för kontroll, arvoden och oförutsedda utgifter, varför totalkostnaden utgör 190 000 kronor. Styrelsen framhåller, att byggnadsprojektet är av synnerligen hög angelägenhetsgrad.

Departementschefen

Till Långanäs yrkesskola är knutet ett jordbruk omfattande bl. a. 33 hektar åker. För att jordbruksdriften vid skolan skall kunna skötas på ett tillfredsställande sätt och samtidigt kunna fylla sin uppgift i elevernas yrkesutbildning bör jordbruket ha tillgång till moderna lokaler av godtagbar beskaffenhet. Det är därför angeläget att nya ekonomibyggnader uppföres i stället för de nedbrunna.

Mot det senast framlagda byggnadsprojektet har jag intet att erinra. Även kostnadsberäkningarna synes godtagbara. För ändamålet erfordras sålunda ett anslag av 190 000 kronor.

De nuvarande provisoriska anordningarna är mycket besvärande. Det är därför enligt min mening av vikt att återuppbyggnadsarbetet får påbörjas snarast. Jag föreslår, att medel för ändamålet anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 190 000 kronor.

D. Nykterhetsvård

[2] **3. Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Vissa byggnadsarbeten.** För detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats dels å riksstaten ett anslag av 400 000 kronor, varav 268 000 kronor avses för uppförande av en ny snickeriverkstad och 132 000 kronor för angelägna ar-

beten med vatten- och avloppsledningar, värmekulvertar och elektriska ledningar, dels ock å tilläggsstat I ett anslag av 455 000 kronor för anordnande av en ny öppen vårdavdelning vid anstalten.

Anstaltsstyrelsen har (skr. 31/8 1956) hemställt om anslag å tilläggsstat för budgetåret 1956/57 för täckande av dels vissa prisstegringar beträffande redan uppförda byggnader och dels kostnaderna för en brådslande kulvertanläggning. Styrelsen har därvid anfört i huvudsak följande.

För uppförande av två bostadshus har anvisats 300 000 resp. 250 000 kronor. Kostnaderna för dessa hus har beräknats på grundval av prisläget den 1 juli 1951. Byggnadsarbetena påbörjades i december 1952 och var färdigställda i november 1953. Sedan tidpunkten för kostnadsberäkningen har inträtt en kostnadsstegring, som för de båda bostadshusen beräknats till 11 000 kronor. Till grund för medelsanvisningen till den vid anstalten uppförda nya panncentralen, 900 000 kronor, låg en enligt prisläget den 1 juli 1953 utförd beräkning. Byggnaden har uppförts under tiden april 1954 till mars 1956. Kostnadsstegringen för byggnadsföretaget har beräknats till 27 000 kronor. Byggnadsstyrelsen har anhållit, att det sålunda för prisstegringar redovisade medelsbehovet av (11 000 + 27 000) 38 000 kronor täckes genom anslag å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Den nya panncentralen är avsedd att leverera värme till bl. a. den vid Svartsjö anordnade straffanstaltens slutna avdelning. I byggnadsplanen har också räknats med en värmekulvert dit från panncentralen. Dennas kapacitet kan f. n. icke utnyttjas fullt. I fångvårdsbyggnaden befintliga pannor har under den gångna sommaren befunnits så nedslitna att de icke kan fungera under den kommande vintern. Anstaltsstyrelsen har därför funnit sig nödsakad att hos byggnadsstyrelsen anhålla om kulvertens omedelbara påbörjande. Kostnaden för denna har av byggnadsstyrelsen beräknats till 90 000 kronor. Till ledningsarbeten ingående i byggnadsplanen står ett belopp av 132 000 kronor till förfogande för innevarande budgetår. Dessa medel har emellertid avsetts för andra trängande arbeten. Anstaltsstyrelsen hemställer därför, att anslag äskas å tilläggsstat för innevarande budgetår jämväl till ifrågavarande värmekulvert.

Anstaltsstyrelsen beräknar således det sammanlagda medelsbehovet å tilläggsstat för budgetåret 1956/57 till (38 000 + 90 000) 128 000 kronor.

Statskontoret har från driftsekonomiska synpunkter understrukt angelägenheten av att arbeten, som avser värmekulvertar från panncentralen till befintliga byggnader, kommer till utförande med viss förtur.

Departementschefen

Mot beräkningen av kostnadsökningarna för vissa färdigställda nybyggnader har jag inte funnit anledning till erinran. Ett belopp av 38 000 kronor bör sålunda avses härför. Behovet av en värmekulvert till fångvårdsanstaltens slutna avdelning synes vara så angeläget, att arbetet därmed bör utföras utan dröjsmål. Även den härför beräknade kostnaden, 90 000 kronor, kan jag godtaga. Medel för de här angivna ändamålen, tillhopa 128 000 kronor,

bör i enlighet med anstaltsstyrelsens förslag anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Vissa byggnadsarbeten* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 128 000 kronor.

[3] **Ersättning för driftförlust vid erkända vårdanstalten för alkoholmissbrukare Kalbo.** Med skrivelse den 24 augusti 1956 har *socialstyrelsen* överlämnat en av erkända vårdanstalten för alkoholmissbrukare Kalbo gjord framställning om särskilt statsbidrag med 32 840 kronor för täckande av anstaltens driftunderskott under år 1955. Styrelsen har därvid anført, att det oförmånliga driftresultatet i huvudsak beror på att anstaltens platsantal — 33 platser — är ogynnsamt i personalkostnadsavseende, då det erforderliga antalet befattningshavare per vårdplats är särskilt högt på en anstalt av denna storleksordning. Vidare har styrelsen framhållit, att anstalten för sin fortsatta verksamhet är i oundgängligt behov av att snarast befrias från driftunderskottet samt hemställt, att medel härför anvisas å tilläggsstat för budgetåret 1956/57.

Statskontoret tillstyrker, att anstalten erhåller det begärda bidraget. Då antalet befattningshavare per vårdplats är förhållandevis högt vid anstalten, förutsätter ämbetsverket att åtgärder vidtages för att skapa en bättre överensstämmelse härutinnan med i storleksordning närmast jämställda anstalter.

Departementschefen

Med anledning av vad statskontoret anført vill jag nämna, att enligt vad *socialstyrelsen* upplyst frågan om en utvidgning av Kalboanstalten — i syfte bl. a. att möjliggöra ett gynnsammare driftresultat — är föremål för övervägande. Jag förordar, att anstalten tillerkännes ett särskilt bidrag av 32 840 kronor, motsvarande den under år 1955 vid anstalten uppkomna driftförlusten. Bidraget bör såsom tidigare skett i liknande fall utbetalas från förslagsanslaget till Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att från förslagsanslaget till Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m. må för täckande av driftförlust under år 1955 vid erkända vårdanstalten för alkoholmissbrukare Kalbo beviljas statsbidrag med 32 840 kronor.

J. Diverse

[4] 9 a. **Vissa kostnader för ungerska flyktingar.** De under hösten 1956 inträffade händelserna i Ungern har föranlett omfattande svenska hjälpåtgärder. Sålunda har fram till slutet av år 1956 i Sverige mottagits omkring 4 000 ungerska flyktingar från flyktingläger i Österrike. Enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser skall de med flyktingmottagningen förenade kostnaderna — med i detta sammanhang oväsentliga undantag — t. v. bestridas från femte huvudtitelns förslagsanslag till Understöd åt flyktingar m. m. Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 90 000 kronor. Kostnaderna för mottagandet av ifrågakvarande flyktingar och för de ytterligare hjälpåtgärder, som utvecklingen må komma att föranleda, kan f. n. inte närmare beräknas men torde i varje fall komma att uppgå till betydande belopp. På grund härav bör ett särskilt anslag för ändamålet äskas å tilläggsstat för innevarande budgetår. Från detta anslag bör för tiden intill utgången av budgetåret bestridas sådana kostnader för ungerska flyktingar, vilka — enligt vad jag förut denna dag föreslagit (V ht p. 123) — fr. o. m. nästa budgetår skall bestridas från anslaget till Understöd åt flyktingar m. m. Det föreslagna nya anslaget synes böra uppföras med 10 000 000 kronor och benämnas *Vissa kostnader för ungerska flyktingar*.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för ungerska flyktingar* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Karin Wickström

Egentliga statsutgifter

Sjätte huvudtiteln

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler härefter under kommunikationsdepartementets handläggning hörande ärende angående egentliga statsutgifter på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 samt anför följande.

D. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

[1] Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland. Vid en av den internationella civila luftfartsorganisationen (ICAO) i Genève i september 1956 anordnad konferens för revision av de internationella överenskommelserna rörande flygsäkerhetstjänsten på Island samt rörande ekonomiskt bidrag till Danmark för meteorologiska anläggningar på Grönland, vid vilken konferens jämväl Sverige var företrätt, utarbetades och öppnades den 25 september 1956 för undertecknande två nya överenskommelser i samma ämnen.

Gällande överenskommelser

Hittills gällande överenskommelser har av Kungl. Maj:t för Sveriges del godkänts den 26 november 1948 respektive den 24 februari 1950 efter bemyndigande av riksdagen. Överenskommelsen rörande flygsäkerhetstjänsten på Island har sålunda underställts riksdagen i proposition 1948: 304 och överenskommelser rörande ekonomiskt bidrag till Danmark för meteorologiska anläggningar på Grönland i propositionen 1950: 2. Rörande den närmare innebörden av dessa överenskommelser må hänvisas till nämnda propositioner.

Kostnaderna för Sveriges bidrag till ICAO i anledning av överenskommelsen rörande Island utgår från den i staten för luftfartsfonden uppförda utgiftsposten Sveriges bidrag till internationella civila luftfartsorganisationen m. m. och har för budgetåret 1956/57 upptagits till 113 600 kr. Bidraget från Sverige enligt överenskommelsen om meteorologiska anläggningar på Grönland har i huvudsak bestritts från det i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland, vari för detta ändamål beräknats ett belopp av 157 500 kr. för innevarande budgetår. I anslutning härtill må nämnas, att luftfartsverket svarar för en tredjedel av kostnaderna under ifrågavarande anslag.

De nya överenskommelserna m. m.

I skrivelse den 18 oktober 1956 har Luftfartsstyrelsen i samråd med Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut tillstyrkt, att de nya överenskommelserna måtte undertecknas för Sveriges del. Till skrivelsen har fogats en av den svenska huvuddelegaten utarbetad, den 16 oktober 1956 dagtecknad rapport, vari närmare redogöres för överenskommelsernas huvudsakliga innehåll och vartill de nya avtalstexterna fogats.

I skrivelse den 31 oktober 1956 har Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut under förutsättning att den nya överenskommelsen rörande ekonomiskt bidrag till Danmark godkännes för Sveriges del beräknat medelsbehovet för innevarande och nästa budgetår för sistnämnda överenskommelsens genomförande.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bl. a. följande:

De två nya överenskommelserna har i huvudsak likalydande text och i vardera av dessa har fastställts en maximal kostnadsram, vilken med vissa undantag icke får överskridas utan samtycke av samtliga fördragsstater. Dessas ekonomiska förpliktelser är begränsade i proportion till deras efter antalet överflygningar beräknade andelar i den civila nordatlantrafiken. Fördragsstater är de i Nordatlantrafiken deltagande staterna. ICAO åtager sig överenskommelsernas formella administrering samt vissa exekutiva befogenheter på fördragsstaternas vägnar.

De totala kostnaderna har enligt närmare angivna grunder maximerats i Islandsavtalet till 1 076 562 U. S. dollars samt i Danmarksavtalet till 1 234 525 U. S. dollars, därvid kostnader — i vilka Sverige ej tidigare deltagit — för vissa radionavigeringsstationer på Island, Grönland och Färöarna medtagits. Denna kostnadsram är byggd på de faktiska kostnaderna för år 1955 enligt nu gällande överenskommelser. Härtill har lagts dels kompensation för inträdda prisstegringar, dels utgifter för nya meteorologiska tjänster och radioanläggningar m. m., dels ock vissa medel till en reservfond.

Om nya större projekt skulle tillkomma, för vilka kostnaderna är av den storleksordning, att de ej kan inrymmas inom den totala kostnadsramen, fordras samtycke från fördragsstater ansvariga för minst 90 % av de totala bidragen. De stater, som ej samtycker till sådana kostnadsökningar, kan ej

påläggas denna ökade kostnad. Om maximikostnaderna hotas att överskridas av allmänna kostnadsstegringar, erfordras för överskridande samtycke av samtliga fördragsstater.

Staternas årliga bidrag till programmen beräknas på de faktiska, av ICAO:s råd godkända kostnaderna för varje särskilt år, fördelade i proportion till antalet kompletta överflygningar. Före fördelningen skall dock Danmark respektive Island debiteras 5 % av totalkostnaderna såsom ersättning för de indirekta fördelar, som anordningarna anses innebära för dessa länder. Danmark och Island deltagar dessutom såsom trafikantländer i kostnaderna enligt samma grunder som övriga fördragsstater.

Sveriges andel i kostnaderna har tills vidare fastställts till 3,45 %, Danmarks och Norges till vardera 2,29 % och således sammanlagt för de tre SAS-länderna 8,03 %.

För att finansiera tjänsterna för åren 1957 och 1958 åtager sig fördragsstaterna att till ICAO inbetala i överenskommelserna fastställda förskott, vilka för Sveriges del uppgår, för den isländska överenskommelsen till 604 875 respektive 549 887 isländska kr. eller omkring 192 300 respektive 174 900 svenska kr. samt för den danska överenskommelsen till 294 183 respektive 267 439 danska kr. eller omkring 220 600 respektive 200 600 svenska kr. Slutlig reglering av förskotten kommer att ske i samband med förskottsbetalningar av 1959 och 1960 års bidrag. Bidragen skall varje år fördelas på två halvårsbetalningar, som skall äga rum den 1 januari och den 1 juli.

I den nya överenskommelsen rörande Danmark ingår — förutom bl. a. kostnaderna för en radiofyr i Prins Christianssund, vilka kostnader hittills betalats direkt av luftfartsstyrelsen — vissa för Sverige nya utgifter för vissa radionavigeringsstationer i Frederiksdal på Grönland och Skuvanes på Färöarna samt för viss trafikledning. Dessa tjänster berör icke väderlekstjänsten. Institutet har i sin skrivelse på förslag av luftfartsstyrelsen emellertid hemställt, att även kostnaderna för dessa kommunikationsanläggningar i förenklingssyfte måtte bestridas från anslaget till Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland.

Då under budgetåret 1956/57 till ICAO skall enligt den nya överenskommelsen rörande Danmark utbetalas ca 220 600 svenska kr., innebär detta att innevarande budgetårs anslagsberäkning kommer att behöva överskridas med (220 600 — 157 500) 63 100 svenska kr. för ifrågavarande ändamål. För budgetåret 1957/58 utgör bidraget enligt överenskommelsen ca 200 600 svenska kr., vilket innebär en ökning med 43 100 svenska kr. i förhållande till vad som för innevarande budgetår upptagits för motsvarande ändamål.

Departementschefen

De skäl, som låg till grund för godkännande av de hittills gällande internationella överenskommelserna på förevarande område, icke blott består utan har vuxit i styrka i samband med utvecklingen av den civila lufttrafiken över Nordatlanten samt de ökade krav, som ställs på såväl den allmänna som den speciellt för flyget avsedda väderlekstjänsten. Här må framhål-

las att Scandinavian Airlines Systems trafik över Atlanten i hög grad ökat, varjämte konsortiet öppnat trafik på den så kallade polarlinjen. De hjälpmedel, som tillhandahålles på Island, Grönland och Färöarna, har mycket stor betydelse ur säkerhetssynpunkt vid ifrågakvarande trafik. Under sådana förhållanden anser jag, att Sverige, trots vissa därmed förenade ökade kostnader, icke kan undandraga sig att biträda de nya överenskommelserna.

Enligt den nya överenskommelsen rörande flygsäkerhetstjänsten på Island skall som tidigare nämnts fördragsstaterna för åren 1957 och 1958 till ICAO betala i överenskommelsen fixerade förskott. Den på Sverige belöpande andelen uppgår till 192 300 respektive 174 900 svenska kr., vilket innebär en merkostnad i förhållande till nuvarande överenskommelse om ca 78 700 respektive 61 300 svenska kr. Jag förutsätter att dessa kostnader liksom hittills får utgå från den i staten för luftfartsfonden uppförda posten Sveriges bidrag till internationella civila luftfartsorganisationen m. m.

Vad beträffar den nya överenskommelsen om bidrag till Danmark skall Sverige för åren 1957 och 1958 bidraga med ca 220 600 svenska kr. att betalas under budgetåret 1956/57 respektive 200 600 svenska kr. att erläggas under budgetåret 1957/58. Jag har icke något att erinra mot berörda myndigheters förslag att Sveriges bidrag enligt denna överenskommelse, sålunda även bidrag till kommunikationsanläggningar för trafikledningen m. m., bestrides från det nuvarande förslagsanslaget till Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland. Den post under detta anslag, som hittills avsetts för motsvarande bidrag till Danmark, torde, om överenskommelsen godkännes, för innevarande budgetår komma att behöva överskridas med ca 63 100 svenska kr. och för nästa budgetår krävs en uppräknig av posten med ca 43 100 svenska kr.

Med hänsyn till olika förhållanden kan den situationen inträffa, att vissa ändringar i överenskommelserna kan bli nödvändiga. Jag förutsätter, att den omständigheten att överenskommelserna prövats av riksdagen ej skall utgöra hinder för Kungl. Maj:t att med övriga fördragsstater överenskomma om de mindre jämkningar i desamma, som i framtiden må kunna befinnas påkallade.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna föreliggande internationella överenskommelser av den 25 september 1956 rörande flygsäkerhetstjänsten på Island samt ekonomiskt bidrag till Danmark för meteorologiska tjänster och radioanläggningar på Grönland och Färöarna.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Sven Swarting

Egentliga statsutgifter

Sjunde huvudtiteln

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler härefter under finansdepartementets handläggning hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 samt anför därvid följande.

E. Diverse

[1] 9. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anført i statsverkspropositionen (bil. 9, p. 81) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Sven Rydén

Egentliga statsutgifter

Åttonde huvudtiteln

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Persson, anmäler härefter under ecklesiastikdepartementets handläggning hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 samt anför därvid följande.

E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.

[1] 33. **Tillfälliga förstärkningsanordningar vid universiteten m. m.** Efter förslag av Kungl. Maj:t (prop. 1952: 153) beslöt 1952 års riksdag, att vissa åtgärder skulle vidtagas för avhjälpande av lärarbristen vid de högre skolorna. De beslutade åtgärderna avsåg — jämte annat — att öka utbildningen av lärare vid universiteten, bland annat genom att öppna möjligheter för lärare utan vanlig akademisk utbildning (folkskollärare) att förskaffa sig begränsad sådan utbildning och därmed kompetens för undervisning i högre skolor. Vidare avsågs att särskilda fortbildningskurser, förlagda till olika orter i landet, skulle anordnas i ämnena matematik, fysik, kemi, zoologi och botanik. Omfattningen av dessa kurser skulle närmast motsvara vad som fordras för godkänt betyg i filosofisk ämbetsexamen (ett-betygskurser).

För den ökade lärarutbildningen anvisades under rubriken Vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid högre skolor för budgetåret 1952/53 ett reservationsanslag av 750 000 kronor. Därefter har till samma ändamål och under samma rubrik anvisats för budgetåret 1953/54 likaledes 750 000 kronor, för budgetåret 1954/55 800 000 kronor, varav 50 000 kronor å tilläggsstat, och för budgetåret 1955/56 1 350 000 kronor, varav 450 000 kronor å

tilläggsstat. För innevarande budgetår har under rubriken Tillfälliga förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. till förut angivna ändamål och andra åtgärder till förstärkning av undervisningsresurserna i de filosofiska fakulteternas läroämnen anvisats 2 000 000 kronor. Dispositionen av anslagen har icke varit strängt bunden, utan det har ankommit på Kungl. Maj:t att inom den givna ramen fritt disponera anslagsmedlen för därmed avsedda ändamål.

Med anlitande av här avsedda anslag har från och med hösten 1952 en rad åtgärder vidtagits för avhjälpande av lärarbristen. Sålunda har akademiska fortbildningskurser anordnats för folkskollärare i främst ämnena matematik, fysik, kemi, botanik och zoologi med ändamål att bibringa kursdeltagarna kunskaper motsvarande fordringarna för godkänt betyg i filosofisk ämbetsexamen. Vidare har extra ett-betygskurser kommit till stånd i ett stort antal humanistiska ämnen. I både naturvetenskapliga och humanistiska ämnen har härjämte ordinarie ett- och tvåbetygskurser dubblerats. Den kursverksamhet, som bedrivits med stöd av ifrågavarande anslag, har enligt Kungl. Maj:ts beslut den 6 juni 1952 stått under överinseende av universitetskanslern. Kanslern har hos Kungl. Maj:t föreslagit antalet kurser och deras förläggning samt till Kungl. Maj:t inkommit med beräkningar rörande kostnaderna för kursernas anordnande m. m.

Det anslag av 2 000 000 kronor, som för innevarande budgetår anvisats till tillfälliga förstärkningsanordningar, är redan till största delen disponerat genom beslut av Kungl. Maj:t. Sålunda har Kungl. Maj:t genom beslut den 1 juni 1956 anvisat 100 130 kronor för anordnande av en extra två-betygskurs i zoologi vid universitetet i Lund under kalenderåret 1956. Kungl. Maj:t har vidare genom särskilda beslut den 15 juni 1956 till anordnande under höstterminen 1956 av akademiska fortbildningskurser för folkskollärare samt för extra kursundervisning i övrigt vid universiteten i Uppsala, Lund och Göteborg samt Stockholms högskola anvisat respektive högst 503 293 kronor, 525 268 kronor, 227 405 kronor och 131 721 kronor eller sammanlagt högst 1 387 687 kronor. Kungl. Maj:t har därjämte genom beslut samma dag medgivit, att till anordnande genom aktiebolaget Hermods korrespondensinstitut av kurser i engelska, matematik och kristendoms-kunskap under år 1956 bidrag må utgå från anslaget med sammanlagt högst 109 900 kronor. Härutöver har till vissa för de olika lärosätena gemensamma ändamål (stipendier samt inspektors- och examinatorsarvoden m. m.) under andra halvåret 1956 beräknats ha tagits i anspråk sammanlagt omkring 50 000 kronor. Såsom framgår av det föregående har för innevarande budgetår till olika förstärkningsanordningar — i huvudsak kursverksamhet och annan undervisning under höstterminen 1956 — från här ifrågavarande anslag tagits i anspråk sammanlagt 1 647 717 kronor.

I en den 7 november 1956 gjord framställning har *universitetskanslern* hemställt, att till tillfälliga förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. måtte å tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas ett reservationsanslag av 1 400 000 kronor. Därvid har kanslern anfört bland annat:

Vederbörande myndigheter vid universiteten i Uppsala, Lund och Göteborg samt Stockholms högskola har — för att kunna möta de krav det ständigt växande studentantalet ställer på dessa lärosäten samt anordna vissa akademiska fortbildningskurser för folkskollärare — till mig anmält behov av extra anslagsmedel för vidtagande under vårterminen 1957 av tillfälliga förstärkningsanordningar i de filosofiska fakulteternas läroämnen. Det sålunda för vårterminen 1957 anmälda anslagsbehovet uppgår till (467 900:74 + 411 687:14 + 235 350:00 + 184 893:00 =) i runt tal 1 300 000 kronor. Härjämte erfordras enligt mitt bedömande i runt tal sammanlagt 300 000 kronor till dels ytterligare korrespondenskurser (i fysik och kemi) vid Hermods korrespondensinstitut samt vissa sommarkurser därstädes, dels vissa andra ändamål (stipendier, rese- och traktamentsersättningar, inspektors- och examinatorersarvoden m. m.).

Jag uppskattar — i anslutning till det anförda och under framhållande av att man torde behöva räkna med ett reservbelopp till oförutsedda utgifter av minst 100 000 kronor — de för vårterminen 1957 erforderliga anslagsmedlen till oförmälda ändamål till sammanlagt (1 300 000 + 300 000 + 100 000 =) 1 700 000 kronor. Då ett belopp av 300 000 kronor redan står till förfogande för ifrågavarande ändamål, kräves ett ytterligare belopp av (1 700 000—300 000 =) 1 400 000 kronor.

Kanslern har vidare i skrivelse den 28 november 1956 — under hänvisning till en skrivelsen bilagd, inom kanslersämbetet upprättad PM angående medelsbehovet till vissa tillfälliga förstärkningsanordningar vid universiteten och Stockholms högskola v. t. 1957 m. m. — anført bland annat följande.

Av nyssnämnda P. M. framgår *dels* de anslag som begärts av vederbörande vid respektive lärosäten och Hermods korrespondensinstitut, *dels ock* de belopp som jag funnit mig böra tillstyrka. De äskade medlen uppgår till sammanlagt (467 901:24 + 411 687:14 + 217 323 + 172 304 + 98 920 =) i runt tal 1 368 000 kronor och de utav mig tillstyrkta beloppen till sammanlagt 1 297 566 kronor, varav 414 668 kronor till Uppsala universitet, 407 532 kronor till Lunds universitet, 216 152 kronor till Göteborgs universitet och 160 294 kronor till Stockholms högskola samt 98 920 kronor till Hermods korrespondensinstitut.

För att belysa angelägenheten av att de sålunda äskade beloppen anvisas till ifrågavarande ändamål vill jag starkt understryka att vissa av de kurser som — med anlitannde av medel vilka beviljats av Kungl. Maj:t från det under åttonde huvudtiteln för budgetåret 1956/57 till förfogande ställda reservationsanslaget till Tillfälliga förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. — startats denna hösttermin är av den karaktär att de ovillkorligen måste fortsättas under vårterminen 1957. Hit hör särskilt extra två-betygskurserna i de matematisk-naturvetenskapliga ämnena. Vidare hör under höstterminen 1956 anordnade kurser i nordiska språk och litteraturhistoria respektive i botanik och zoologi — på grund av att för lärarkompetens i modersmålet respektive biologi betyg fordras i båda dubbelämnena — under vårterminen 1957 efterföljas av kurser i båda dubbelämnena eller i det ämne vari kurs icke givits under höstterminen 1956.

Under återopande av vad sålunda anförts samt under erinran om att jag i underdånig skrivelse den 7 november 1956 hemställt att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen att till tillfälliga förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 1 400 000 kronor hemställer jag, att Kungl. Maj:t ville

från detta reservationsanslag till vissa tillfälliga förstärkningsanordningar vid universiteten och Stockholms högskola under vårterminen 1957 m. m. anvisa förutnämnda belopp av 1 297 566 kronor att — såvitt avser universiteten och Stockholms högskola — disponeras i huvudsaklig överensstämmelse med de kursplaner m. m. som bifogats framställningarna, sådana dessa tillstyrkts av mig.

Departementschefen

Såsom framgått av den lämnade redogörelsen har av det för innevarande budgetår anvisade anslaget av 2 000 000 kronor till tillfälliga förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. hittills för anordnande av kursverksamhet och annan undervisning — huvudsakligen under höstterminen 1956 — disponerats omkring 1 650 000 kronor. Av anslaget kvarstår sålunda såsom odisponerat endast omkring 350 000 kronor. En del av de under höstterminen anordnade kurserna är av den natur, att de måste efterföljas av vissa andra kurser under nästföljande vårtermin. Därest så ej sker, erhåller deltagarna i höstterminens kurser icke möjlighet att under innevarande läsår förvärva lärarkompetens i vissa skolämnen, enär i skolämnet i fråga ingår två kursämnen, vilka var för sig i regel kräver en termins undervisning. På grund av den alltjämt svåra lärarbristen och den stora tillströmningen av studerande till vederbörande lärosäten måste även i övrigt kursverksamhet av här avsett slag anordnas i betydande utsträckning under nästföljande vårtermin. En avsevärd förstärkning av det för innevarande budgetår anvisade anslaget är därför enligt min mening nödvändig. Den erforderliga anslagsförstärkningen har av kanslern beräknats till 1 400 000 kronor.

Jag får i detta sammanhang erinra om att jag vid anmälan i propositionen 1956: 89 av frågan om ökad intagning av filosofie studerande i ämnena matematik, fysik och teoretisk fysik med mekanik ansåg mig böra tillstyrka, att vissa av 1955 års universitetsutredning föreslagna åtgärder för möjliggörande av såväl en ökad nyintagning av studerande som en intensifierad och förbättrad ett- och tvåbetygsundervisning i nämnda tre ämnen kom till stånd. För detta ändamål erfordrades enligt universitetsutredningen en förstärkning av nu ifrågavarande anslag med 750 000 kronor. Med hänsyn till svårigheterna att långt i förväg bedöma behovet av förstärkningsanordningar syntes det mig lämpligt att skjuta frågan om en förstärkning av medeltillgången för här avsedda ändamål till dess en bättre överblick över det erforderliga medelsbehovet kunde vinnas. I den mån de tillgängliga medlen för budgetåret 1956/57 skulle visa sig otillräckliga, finge frågan om på vad sätt ytterligare medel skulle tillskjutas upptagas till prövning.

Inom ecklesiastikdepartementet har jag låtit verkställa en ingående undersökning av det erforderliga medelsbehovet under vårterminen 1957 för här ifrågavarande ändamål. Denna undersökning har givit vid handen att den behövliga anslagsförstärkningen kan begränsas till 700 000 kronor. Med en dylik anslagsförstärkning kan det bli möjligt att under vårterminen 1957 bibehålla den nästföregående hösttermin uppnådda undervisningsstandarden. Jag föreslår därför, att å tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas

ett reservationsanslag av 700 000 kronor till tillfälliga förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tillfälliga förstärkningsanordningar vid universiteten m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Nils Bergsten

Egentliga statsutgifter

Nionde huvudtiteln

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Norup, och statsrådet Hjalmar Nilson anmäler härefter under jordbruksdepartementet hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57, statsrådet Norup beträffande punkterna 1, 2 och 5 samt statsrådet Hjalmar Nilson beträffande punkterna 3 och 4. Föredragandena anför därvid följande.

D. Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanärningar m. m.

[1] **Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Driftkostnader.** Å riksstaten för innevarande budgetår är under denna anslagsrubrik uppfört ett förslagsanslag av 2 001 500 kronor.

Skogs- och lantbruksakademien (skr. 30/8 1956) hemställer, att ett särskilt driftkostnadsbidrag å 60 000 kronor skall anvisas för verksamheten vid akademiens trädgårdsskola å Experimentalfältet under läsåret 1956/57. Förslaget innebär en höjning med 15 000 kronor jämfört med föregående läsår. Akademien anför, att det stegrade anslagsbehovet är föranlett av sedan läsåret 1954/55 inträffade utgiftsökningar och inkomstminskningar. Utgiftsökningarna beror av inträdda löne- och prisstegringar samt beräknas — efter avdrag med 6 000 kronor avseende minskade hyreskostnader för skollokaler — till 8 620 kronor. Därvid har kostnaderna för undervisningsträdgården uppräknats med 6 000 kronor, motsvarande 20 procent av det hösten 1953 för ifrågakvarande ändamål beräknade beloppet. Inkomstminskningarna beräknas till 5 892 kronor och sammanhänger med att skolan, sedan det gamla elevhemmet brunnit i mars 1955, icke kan mottaga ett lika stort elevantal som tidigare. Utgiftsökningarna och inkomstminskningarna uppgår sammanlagt till (8 620 + 5 892 =) 14 512 kronor. Lägges därtill det un-

derskott å 488 kronor i staten för läsåret 1954/55, som ej täcktes genom det särskilda driftkostnadsbidraget för samma år, uppgår det beräknade anslagsbehovet, utöver vad under tidigare läsår anvisats, till $(14\ 512 + 488 =)$ 15 000 kronor.

Styrelsen för Norrlands trädgårdsskola i Söråker (skr. 27/8 1956) hemställer, att för läsåret 1956/57 skall, i likhet med de tre senaste åren, anvisas ett särskilt driftkostnadsbidrag av 30 000 kronor.

Lantbruksstyrelsen anför, att trädgårdsskolorna bör få fortsätta sin verksamhet såsom hittills under läsåret 1956/57. Då skolorna å Experimentalfältet och i Söråker emellertid icke kan bedriva sin verksamhet i nuvarande omfattning utan extra driftkostnadsbidrag, förordar styrelsen, att de jämväl för läsåret 1956/57 skall komma i åtnjutande av sådant bidrag. Vad beträffar storleken av de särskilda driftkostnadsbidragen tillstyrker styrelsen bidrag till akademiens trädgårdsskola med 60 000 kronor och till trädgårdsskolan i Söråker med 30 000 kronor.

Departementschefen

I avbidan på att ställning tages till trädgårdsskoleutredningens betänkande torde även för läsåret 1956/57 särskilda driftkostnadsbidrag böra utgå till såväl lantbruksakademiens trädgårdsskola som Norrlands trädgårdsskola i Söråker. Akademiens förslag till uppräknig av bidraget till trädgårdsskolan å Experimentalfältet kan jag emellertid endast biträda i så måtto att jag tillstyrker en uppräknig med 6 000 kronor. Bidrag bör sålunda för läsåret 1956/57 utgå med $(45\ 000 + 6\ 000 =)$ 51 000 kronor till denna skola. Till trädgårdsskolan i Söråker bör utgå bidrag med oförändrat belopp av 30 000 kronor. Jag föreslår, att riksdagens medgivande skall inhämtas till att beloppen får bestridas ur det förslagsanslag, som för nu löpande budgetår anvisats till driftkostnader för vissa lägre undervisningsanstalter.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att av det för budgetåret 1956/57 anvisade förslagsanslaget till Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Driftkostnader må till ytterligare understöd åt i det föregående angivna trädgårdsskolor för sagda budgetår tagas i anspråk ett belopp av sammanlagt högst 81 000 kronor.

G. Lanthushållning i allmänhet

[2] 11. **Befrämjande av fröodlingen m. m.: Bidrag till Sveriges utsädesförening.** Å riksstaten för budgetåret 1956/57 är under förevarande anslagsrubrik uppfört ett anslag av 1 041 500 kronor.

Sveriges utsädesförening (skr. 4/7 1956) hemställer, att ett belopp av 31 750 kronor skall anvisas för att täcka ökade kostnader under tiden den

1 januari 1956—30 juni 1957 för timlöner och arbetsgivarbidrag för föreningens kollektivavtalsanställda arbetare.

Föreningen framhåller, att den vid uppgörande i juli 1954 och juli 1955 av de budgetförslag, som låg till grund för dess anslagsäskanden för budgetåren 1955/56 och 1956/57, räknade med oförändrade timlöner under anslagsperioderna i fråga. Enligt kollektivavtal den 28 mars 1956, avseende tiden den 1 januari—31 december 1956, höjdes emellertid timlönerna med 16 öre för timme. De kostnadsökningar, som härigenom åsamkades föreningen, har för första halvåret 1956 och för budgetåret 1956/57 beräknats till resp. 9 891 och 21 501 kronor. Vid beräkningen av kostnadshöjningarna har hänsyn ej tagits till utgiftsökningen vid de verksamhetsgrenar, som bekostas av andra medel än statsmedel, nämligen den del av kontrollbyråns verksamhet, som gäller kontroll av Svenska utsädesaktiebolagets saluförda produkter, den del av kemiska och cereala laboratoriernas verksamhet, som rör analyser åt främmande uppdragsgivare, samt den del av förädlingsverksamheten med nya kulturväxter, som bekostas av enskilda intressenter. Ej heller ingår utgiftsökningen på grund av ökade timlöner vid linlaboratoriet, för vars verksamhet särskilt statsanslag utgår, eller lönekostnaderna för personal, som sysselsättes med egentligt jordbruksarbete eller med arbete, bekostat genom speciella anslag.

Till följd av de höjda timlönerna har föreningen jämväl fått vidkännas utgiftsökning för arbetsgivarbidrag enligt lagarna om allmän sjukförsäkring och moderskapshjälp. Ifrågavarande utgiftsökningar utgör för första halvåret 1956 113 kronor och för budgetåret 1956/57 245 kronor.

Föreningen framhåller vidare, att den kostnadsram, som beräknats för budgetåren 1955/56 och 1956/57, icke lämnar rum för någon utgiftsökning på grund av lönehöjning. Ej heller vågar föreningen räkna med någon ökning av sina inkomster utöver de vid uppgörandet av statförslagen beräknade beloppen.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök tillstyrker föreningens framställning.

Departementschefen

Såsom framgår av den föregående framställningen har Sveriges utsädesförening till följd av nytt kollektivavtal för föreningens timavlönade arbetare fått vidkännas en kostnadsökning å sammanlagt 31 750 kronor. Av beloppet, som avser dels löneökning, dels höjda arbetsgivarbidrag, hänför sig (9 891 + 113 =) 10 004 kronor till sista hälften av budgetåret 1955/56 och (21 501 + 245 =) 21 746 kronor till budgetåret 1956/57. Liksom tidigare år bör föreningen få dylika utgiftsökningar täckta. Jag förordar sålunda, att statsbidraget till föreningen skall höjas med 31 800 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av fröodlingen m. m.: Bidrag till Sveriges utsädesförening* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 31 800 kronor.

K. Lantmäteriväsendet

[3] 7. **Utbildningskurser för viss lantmäteripersonal m. fl.** Å riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisades under förevarande anslagsrubrik ett reservationsanslag av 125 400 kronor, varav 103 600 kronor avsågs till täckande av kostnaderna för fullföljandet av en mätningkurs för tekniker. Efter framställning den 6 juni 1956 av lantmäteristyrelsen har Kungl. Maj:t genom beslut den 15 juni 1956 bemyndigat styrelsen att företaga viss tillfällig omläggning av utbildningen för mätningstekniker, innebärande i huvudsak att den vid tidpunkten för framställningen pågående utbildningskursen avslutades under augusti månad 1956 i stället för under maj månad 1957, samt att en ny kurs anordnades under tiden oktober 1956—juni 1957. Beträffande den närmare bakgrunden härtill torde få hänvisas till årets statsverksproposition (IX ht p. 193).

Enligt bilagor till nämnda framställning beräknar lantmäteristyrelsen kostnaderna under innevarande budgetår efter omläggningen av utbildningen till 131 030 kronor. Därav belöper 38 250 kronor på den avkortade kursen och 92 780 kronor på den nya kursen. För bedrivande av kursverksamheten i enlighet med förslaget erfordras sålunda ett tilläggsanslag av $(38\,250 + 92\,780 - 103\,600 =) 27\,430$ kronor.

Lantmäteristyrelsen (skr. 6/6 1956) hemställer att å tilläggsstat för budgetåret 1956/57 skall anvisas 27 500 kronor.

Föredraganden

Under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anført i samband med lantmäteristyrelsens anslagsäskanden för nästa budgetår under förevarande anslagsrubrik (IX ht p. 193) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildningskurser för viss lantmäteripersonal m. fl.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 27 500 kronor.

L. Rikets allmänna kartverk

[4] 3. **Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m.** Å riksstaten för budgetåret 1956/57 är under denna anslagsrubrik uppfört ett reservationsanslag av 1 287 000 kronor. Av detta belopp beräknas 514 500 kronor disponeras för traktamentsersättningar och 107 500 kronor för ersättningar till geodetbiträden.

Rikets allmänna kartverk (skr. 27/8 1956) hemställer, att å tilläggsstat skall anvisas 111 000 kronor för att täcka vissa kostnadsökningar.

Kartverket erinrar om att traktamentsbeloppen i allmänna resereglementet höjts under år 1956 och att Kungl. Maj:t den 15 juni 1956 fattat beslut

om motsvarande höjningar i resereglementet för kartverket. Den genomsnittliga höjningen av de traktamentsbelopp, som utgår till kartverkets tjänstemän, har beräknats motsvara 17,7 %. Vidare har ersättningarna till handräkningsbiträden vid kartverkets geodetiska arbeten för innevarande fältarbetsäsong höjts med ca 9,7 %. Slutligen kommer de ersättningar, som kartverket enligt gällande avtal har att erlægga till Svensk Flygtjänst AB, att stiga på grund av höjda mekanikerlöner. Höjningen har av bolaget angivits till ca 5 % och berör ett belopp om ca 186 000 kronor.

Utgiftsökningarna för kartverket på grund av ovannämnda ersättningshöjningar beräknas sålunda.

För traktamenten 17,7 % av 514 500 kronor	91 067
För ersättningar till geodetbiträden 9,7 % av 107 500 kronor	10 427
För ökade mekanikerlöner 5 % av 186 000 kronor	9 300
	<hr/>
	Summa kronor 110 794

Föredraganden

Av kartverkets hemställan framgår, att verket till följd av höjda traktamenten, höjda ersättningar till geodetbiträden samt avtalsenlig höjning av ersättningen till Svensk Flygtjänst AB åsamkats vissa utgiftsökningar av automatisk karaktär. Kostnaderna har i runda tal beräknats till resp. 91 100, 10 400 och 9 300 kronor, eller tillhopa 110 800 kronor. Kartverket synes böra få dessa utgiftsökningar täckta. Jag vill därför förorda, att å tilläggsstat för budgetåret 1956/57 anvisas ett belopp av 111 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 111 000 kronor.

N. Diverse

[5] 14. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Under åberopande av vad jag denna dag anfört vid anmälan i statsverkspropositionen av anslag till förevarande ändamål (IX ht p. 222) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 275 000 kronor.

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Arne Beckman

Egentliga statsutgifter

Tionde huvudtiteln

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Lange, anmäler härefter under handelsdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 samt anför därvid följande.

C. Bergsbruk, industri, hantverk, teknisk forskning m. m.

[1] 6. Sveriges geologiska undersökning: Malmletning. Detta anslag har för innevarande budgetår uppförts med 853 000 kronor.

Sveriges geologiska undersökning (skr. 20/8 1956) hemställer, att å tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas 162 400 kronor, och anför till stöd för sin framställning i huvudsak följande.

Under budgetåret 1955/56 ökade kostnaderna för malmletningsverksamheten till följd av lönehöjningar och prisstegringar med sammanlagt 119 400 kronor. Dessa merkostnader har till ett belopp av 72 000 kronor kompensrats genom särskilda åtgärder, bl. a. genom att inställa vissa arbeten. Återstoden av merkostnaderna eller 47 400 kronor har under budgetåret kunnat täckas endast på så sätt, att erforderlig återanskaffning av förbrukningsmateriel eftersatts, malmanalyser uppskjutits och betalning av vissa fakturor skett först efter budgetårsskiftet. Härigenom har ifrågavarande merkostnader i sista hand kommit att belasta anslaget för innevarande budgetår.

Till följd av höjning av traktamentena för lönegradsplacerad personal samt lönehöjningar för personalen i övrigt beräknas för innevarande budgetår uppkomma en merkostnad av 40 000 kronor.

Slutligen har, efter det att beräkningen av driftkostnaderna för innevarande budgetår verkställdes, kostnaderna för materiel och frakter samt inmutningar och analyser ökat. Merkostnaderna beräknas av geologiska undersökningen till sammanlagt 75 000 kronor.

De av ämbetsverket angivna merkostnaderna för innevarande budgetår uppgår alltså till (47 400 + 40 000 + 75 000 =) 162 400 kronor.

Härjämte har undersökningen i sin skrivelse hemställt, att visst belopp reserveras för eventuella lönehöjningar under innevarande budgetår.

Departementschefen

Geologiska undersökningens beräkning av merkostnaderna för malmletningsverksamheten under budgetåret 1956/57 torde böra godtagas. Med hänsyn till vikten av att malmletningsverksamheten kan fortgå i planerad omfattning, bör undersökningen erhålla täckning för ifrågavarande merkostnader. Jag föreslår därför, att å tilläggsstat för innevarande budgetår för ändamålet uppföres ett anslag av 162 400 kronor. Frågan om medel för täckande av eventuella löneförhöjningar innevarande budgetår torde få prövas i annat sammanhang.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Malmletning* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 162 400 kronor.

[2] 34. **Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi.** Under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anført vid anmälan i statsverkspropositionen av frågan om anslag till förevarande ändamål (bil. 12, p. 48) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 7 000 000 kronor.

D. Sjöfart och handel

Övriga sjöfartsändamål

[3] 38 a. **Bidrag till Suezkanaltrafikanternas organisation.** Under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anført vid anmälan i statsverkspropositionen av fråga om anslag till förevarande ändamål (bil. 12, p. 95) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Suezkanaltrafikanternas organisation* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

F. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap m. m.

[4] 4. **Bidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen.** Under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anfört vid anmälan i statsverkspropositionen av frågan om anslag till förevarande ändamål (bil. 12, p. 112) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Bo Gejrot

Egentliga statsutgifter

Elfte huvudtiteln

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Hedlund, anmäler härefter under inrikesdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 samt anför därvid följande.

B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården

[1] **Utrustning av nya sinnessjukhus.** Under de för budgetåren 1955/56 och 1956/57 anvisade reservationsanslagen till Utrustning av nya sinnessjukhus har för utrustning av Gullberna sjukhus i Karlskrona beräknats 250 000 resp. 1 700 000 kronor.

Utrustningskommittén för statens sinnessjukhus har i *skrivelse den 24 oktober 1956* erinrat om att Kungl. Maj:t genom beslut den 7 juni 1956 uppdragit åt kommittén att till Kungl. Maj:t inkomma med ett fullständigt förslag till utrustning av de lokaler vid Gullberna sjukhus, som redan är färdigställda eller som eljest avses att tagas i bruk under första halvåret 1957. Utrustningen avser dels tidigare färdigställda byggnader för kök, matsalar, panncentral med verkstäder, administrationsbyggnad och intagningsavdelning m. m., dels ock vårdpaviljonger och ett bostadshus för ogift personal, vilka sistnämnda beräknas bli färdiga under budgetåret 1956/57.

För bestridande av kostnaderna för inköp av ifrågakvarande utrustning har för budgetåren 1955/56 och 1956/57 av riksdagen anvisats tillhopa 1 950 000 kronor.

Enligt av kommittén numera upprättat fullständigt förslag till utrustning av nämnda byggnader uppgår emellertid kostnaderna till 2 200 000 kronor.

Det förhållandet, att kostnaderna enligt nu föreliggande förslag överstiger vad som tidigare beräknats — beräkningsgrunderna har ej kunnat utrönas — med 250 000 kronor, förklaras i huvudsak med generell föreslagen högre standard än tidigare vid statens sinnessjukhus, inköp av större kvantiteter av linne, gång- och sängkläder för att möjliggöra tvätt utanför sjukhuset, förrådsinredningar i relativt stor utsträckning samt inträffade prishöjningar.

Vidare har *utrustningskommittén i skrivelse den 24 oktober 1956* hemställt om anvisande av 50 000 kronor för anskaffande till Gullberna sjukhus av utrustning, som ursprungligen avsetts skola ingå i en andra utrustnings-etapp. Kommittén anför därvid bl. a., att vid ett sådant sjukhus, varom här är fråga, snart nog reparationer kan ifrågakomma. Vidare bör möjlighet till arbetsterapeutisk verksamhet beredas patienterna, så snart dessa intagits på sjukhuset. Sjukhusets hjälpverksamhet beräknas börja sitt arbete under första delen av år 1957. Då slutligen vissa yttre röjningsarbeten inom kort bör igångsättas, hemställer kommittén med hänvisning till upprättat utrustningsförslag, att 50 000 kronor måtte ställas till kommitténs förfogande för anskaffande av för nu angivna ändamål erforderlig utrustning. Reparations- och terapiutrustningen, som tills vidare skulle inrymmas i provisoriska lokaler, är avsedd att sedermera överflyttas till blivande arbetsterapibyggnad.

Departementschefen

Till utrustning av första byggnadsetappen vid Gullberna sjukhus — d. v. s. kök, matsalar, panncentral med verkstäder, administrationslokaler m. m. samt sex vårdpaviljonger och ett bostadshus — har av 1955 och 1956 års riksdagar under förevarande anslag anvisats tillhoppa (250 000 + 1 700 000) 1 950 000 kronor. För handhavande av i första hand dessa och övriga utrustningsfrågor för nämnda sjukhus har jag — i enlighet med vad som uttalades i propositionen nr 106 till 1956 års riksdag — den 28 mars 1956 tillkallat en särskild utrustningskommitté. Enligt ett av nämnda kommitté numera upprättat detaljerat utrustningsförslag beräknas kostnaderna för inköp av utrustning för ifrågavarande byggnadsetapp uppgå till 2 200 000 kronor. Genom beslut den 9 november 1956 har Kungl. Maj:t — som genom beslut den 3 juni 1955 ställt förut angivna belopp om 250 000 kronor till medicinalstyrelsens förfogande för anskaffande av viss utrustning till Gullberna sjukhus — uppdragit åt utrustningskommittén att i huvudsaklig överensstämmelse med förenämnda förslag och för en kostnad av högst 1 700 000 kronor anskaffa ytterligare, för driften av sjukhuset nödvändig utrustning.

Kommitténs utrustningsförslag synes i huvudsak kunna godtagas. Det torde dock icke vara uteslutet, att vissa besparingar kan göras. Jag förutsätter därför, att kommittén vinnlägger sig om att begränsa utgifterna så långt detta är möjligt utan att eftersätta kraven på en godtagbar vård- och utrustningsstandard. Då härigenom eventuellt uppkommande utgiftsminskning icke kan nu uppskattas, anser jag mig emellertid böra godtaga det enligt kommitténs förslag uppkomna ytterligare medelsbehovet om (2 200 000 — 1 950 000) 250 000 kronor såsom en ram, inom vilken ytterligare erforder-

derlig utrustning må anskaffas. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter vederbörlig prövning inom denna ram ställa medel till kommitténs förfogande för ändamålet.

Härutöver har kommittén hemställt om anvisande av 50 000 kronor för anskaffande av utrustning för vissa verkstäder och arbetsterapilokaler m. m. vid Gullberna sjukhus. Denna utrustning beräknades ursprungligen skola ingå i en andra utrustningsetapp men synes av skäl, som kommittén anfört, böra anskaffas redan nu.

Det sammanlagda ytterligare medelsbehovet uppgår sålunda till (250 000 + 50 000) 300 000 kronor. Jag förordar, att Kungl. Maj:t bemyndigas att inom denna kostnadsram medgiva utläggande av beställningar å ifrågavarande utrustning. Därest leverans av utrustningen skulle ske inom sådan tid, att betalning måste erläggas före utgången av innevarande budgetår, torde kostnaderna — med hänsyn till den eftersläpning i medelsförbrukningen, som regelmässigt föreligger under förevarande anslag — få bestridas av under anslaget tillgängliga medel.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av förut angivna beställningar;

b) godkänna, att det för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget till Utrustning av nya sinnessjukhus må intill ett belopp av 300 000 kronor tagas i anspråk för täckande av i anledning av nämnda bemyndigande uppkommande kostnader.

[2] 67 a. Bidrag till vissa ombyggnadsarbeten vid Södersjukhuset. I skrivelse den 31 oktober 1956 har *Kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m.* hemställt om godkännande av ett förslag till avtal mellan staten och Stockholms stad rörande obduktionsundervisning vid vissa staden tillhöriga sjukhus. Kommissionen har härvid anfört i huvudsak följande.

Kungl. Maj:t uppdrog den 14 januari 1955 åt förhandlingskommissionen att å statens vägnar upptaga förhandlingar med Stockholms stad rörande bl. a. i propositionen nr 212/1954 förutsatt överenskommelse angående anordnande av undervisning på vissa staden tillhöriga sjukhus. I skrivelser till kommissionen den 12 april och den 17 maj 1956 framhöll sedermera karolinska institutets lärarkollegium bl. a., att obduktionsundervisning för medicine kandidater enligt 1955 års medicinska examensstadga skulle anordnas fr. o. m. läsåret 1956/57. Lärarkollegiet hemställde därför, att kommissionen måtte upptaga förhandlingar med vederbörande inom Stockholms stad till ernående av de överenskommelser, som kunde befinnas erforderliga för ifrågavarande undervisnings förläggande till S:t Eriks sjukhus, S:t Görans sjukhus och Södersjukhuset. Enligt vad lärarkollegiet inhämtat från vederbörande ämnesrepresentanter syntes möjlighet föreligga att uppskjuta det första hänvisandet av studerande enligt den nya studieordningen

till den 15 januari 1957. Då längre uppskov vore omöjligt, hemställde kollegiet, att förhandlingarna bedrevs med sådan skyndsamhet, att överenskommelse kunde föreligga under hösten 1956. Med anledning härav ansåg kommissionen sig efter genomgång av samtliga till kommissionen givna uppdrag böra i första hand till överläggningar med Stockholms stads delegerade upptaga frågan om patologiundervisningens ordnande.

Vid förhandlingarna har stadens delegerade förklarat, att staden vore intresserad av, att den nya läkarutbildningsreformen kunde genomföras på avsett sätt och därför i princip beredd att medverka till lösandet av sådana undervisningsproblem, som i fråga om den kliniska utbildningen kunde beröra stadens sjukhus. Beträffande den aktuella obduktionsundervisningen ifrågasattes dock, huruvida ett upplåtande av tre stockholms-sjukhus vore nödvändigt och om icke ett blivande avtal kunde inskränkas till att omfatta endast två av de berörda sjukhusen.

Kommissionen har härtill framhållit, att eftersom 1948 års läkarutbildningskommitté efter överläggningar med vederbörande ämnesrepresentanter föreslagit obduktionsundervisning vid sammanlagt sex sjukhus i Stockholm, däribland ovan angivna tre sjukhus, och detta förslag godtagits av Kungl. Maj:t och riksdagen, har kommissionen ansett sig icke böra söka åstadkomma en koncentrerad obduktionsundervisning till ett mindre antal sjukhus, även om en sådan åtgärd ur enbart ekonomiska synpunkter möjligen skulle kunna bli fördelaktigare för staten.

Stadens delegerade har vidare uttalat, att ett medgivande från stadens sida att utnyttja patologiavdelningarna vid stadens sjukhus för medicinsk undervisning icke finge medföra ökade kostnader för staden. Stadens representanter förutsatte därför, att staten helt skulle bekosta lönerna för erforderlig undervisnings- och skrivpersonal samt lämna vederbörande obduktionsvaktmästare särskild ersättning för deras merarbete till följd av undervisningen. Vidare förutsattes, att i samband med undervisningen uppkommande behov av toalettanordningar m. m. för de studerande ävenledes skulle helt bekostas av statsmedel. Vad beträffade av vederbörande överläkare anmält behov av förste underläkare, vilka visserligen icke direkt avsåges deltaga i undervisningen men vilkas anställande änyo aktualiserats genom det från statens sida framkomna önskemålet om åtagande från överläkarnas sida av vissa undervisningsuppgifter, vore en förutsättning för att staden skulle inrätta sådana tjänster, att staten bidroge till löne- och pensionskostnaderna enligt de principer, som tillämpades i det s. k. sabbatsbergsavtalet, d. v. s. staten skulle bidra till halva kostnaden.

Kommissionen har funnit det skäligt, att staten helt svarar för kostnaderna för den personal och de lokaländringsåtgärder, som betingas av undervisningen. Beträffande kostnaderna för underläkare måste det enligt kommissionen anses angeläget, att den av statsmakterna beslutade undervisningsreformen kan genomföras på avsett sätt. Härför har beträffande obduktionsundervisningen i Stockholm förutsatts ianspråktagande av tre sjukhus. Överläkarna vid de patologiska avdelningarna vid dessa sjukhus är icke i denna sin egenskap skyldiga att åtaga sig undervisning och kan således icke åläggas att fullgöra någon undervisning. En förutsättning för utnyttjande av stadens patologiska avdelningar för undervisningsändamål är därför bl. a., att överläkarna därstädes frivilligt ställer sig till förfogande såsom ledare för resp. kurser. Överläkarna vid Södersjukhuset och S:t Görans sjukhus har förklarat sig villiga härtill under förutsättning bl. a., att de kan erhålla den avlastning av sin rutinarbetsbörda, som inrättandet av en underläkartjänst skulle möjliggöra. Det synes kommissionen som om det krav på förstärkning av läkarpersonalen vid berörda avdelningar, som

sjukhusdirektionen med hänsyn till sjukvårdens behov enligt uppgift tidigare tillstyrkt utan resultat, nu skulle kunna framföras med större tyngd. Orsaken härtill är givetvis i viss mån de önskemål, som från statens sida framförts om att få bedriva undervisningsverksamhet.

Av sist anförda skäl har kommissionen funnit skäligt, att staten — därest staden inrättar en ny förste underläkartjänst vid envar av de patologiska avdelningarna vid S:t Görans sjukhus och Södersjukhuset — godtager stadens förslag till fördelning av löne- och pensionskostnaderna för ifrågavarande tjänster. Kommissionen anser sig därvid ha stöd i det förhållandet, att staten och staden beträffande en å patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus befintlig underläkartjänst bidrager med hälften var till kostnaderna. Några pensionsförpliktelser för statens del beträffande berörda läkarpersonal för tid före avtalets ikraftträdande och efter dess upphörande kan självfallet icke ifrågakomma.

Såsom resultat av de förda förhandlingarna har förhandlingskommissionen framlagt *förslag till avtal* av följande lydelse:

Mellan svenska staten och Stockholms stad är — under förutsättning av godkännande före den 1 januari 1957 av Kungl. Maj:t och av Stockholms stadsfullmäktige genom beslut, som vinner laga kraft — följande avtal träffat.

§ 1.

Staden medger att på de villkor, som nedan säges, får vid S:t Görans sjukhus, S:t Eriks sjukhus och Södersjukhuset bedrivas obduktionsundervisning under ledning av överläkarna vid sjukhusens patologiska avdelningar.

§ 2.

Vid vart och ett av sjukhusen får samtidigt undervisas högst tjugufem medicine studerande.

Antalet undervisningstimmar skall vid varje sjukhus regelmässigt icke överstiga hundra under ett kalenderår och i regel högst uppgå till fyra under en kalendervecka och två under en dag. Undervisningen skall förläggas till sådan tid på dagen, att sjukvården eller samarbetet mellan patologiska avdelningen och övriga avdelningar vid de berörda sjukhusen icke störes.

§ 3.

I den mån staden vid de patologiska avdelningarna å de i 1 § nämnda sjukhusen inrättar nya befattningar såsom förste underläkare med minst halvtidstjänstgöring, skall staten till staden erlægga årligt bidrag med ett belopp motsvarande hälften av löne- och pensionskostnaderna för en sådan tjänst — i förekommande fall halvtidstjänst — vid varje sjukhus. Lönekostnaden skall beräknas efter löneklass A 30: 32 i 1947 års allmänna tjänstereglemente för Stockholms kommunalstyrelse. Därest nu gällande lönegradsplacering för ifrågavarande underläkare ändras, skall beräkningsgrunden för löne- och pensionskostnaderna jämkas i enlighet härmed.

§ 4.

Överläkarna uppbära särskild ersättning av staten för sitt arbete med undervisningen.

Det ankommer likaså på staten att ersätta vaktmästarna för deras merarbete till följd av undervisningen.

Annan för undervisningen erforderlig personal såsom assistent- och kontorspersonal anställs och avlönas av staten.

§ 5.

Staden ställer för undervisningen erforderliga lokaler, utrustning och förbrukningsartiklar till förfogande. Staden ombesörjer all städning av lokalerna.

§ 6.

Staden åtager sig att inom patologiavdelningarna vid i § 1 angivna sjukhus i den omfattning varom särskilt kan överenskommas iordningställa och inreda tvättrum m. m. till de studerandes bruk. Härför skall staten utgiva ersättning med belopp, svarande mot stadens självkostnader inberäknat administrationstillägg.

§ 7.

För upplåtelse och städning av lokaler samt tillhandahållande av utrustning och förbrukningsartiklar erlägger staten till staden under avtalstiden en ersättning om 1 000 kronor för år och sjukhus.

§ 8.

Den av staten anställda personalen och de studerande äro skyldiga att rätta sig efter de för respektive sjukhus utfärdade ordningsföreskrifterna och av vederbörande sjukhusledning meddelade anvisningar. De äga icke åtnjuta fri kost men få använda sjukhusens personalserveringar.

§ 9.

Staden för varje kalenderår tillkommande ersättning enligt detta avtal skall erläggas till varje sjukhus före nästföljande januari månads utgång efter rekvisition av sjukhusets syssloman.

§ 10.

Detta avtal, vid vilket fogas av parternas delegerade godkända protokollsanteckningar, gäller från och med den 1 januari 1957 till utgången av juni månad näst efter det ett år förflutit efter uppsägning från någondera sidan.

Till avtalsförslaget har fogats följande av förhandlingskommissionen och stadens delegerade godkända *protokollsanteckningar*.

Till § 3:

Stadens delegerade ha vid förhandlingarna förklarat sig beredda att tillstyrka inrättandet av en förste underläkartjänst vid vart och ett av S:t Görans sjukhus och Södersjukhuset från och med den 1 januari 1957.

Parterna äro överens om att pensionskostnaderna för förste underläkarna skola beräknas på grundval av de försäkringstekniska pensionsavgifter, som borde uttagas för täckande av blivande pensionskostnader.

Till §§ 5 och 7:

Parterna äro ense om att bestämmelsen om upplåtelse av utrustning skall avse sådan utrustning, som för rutinverksamhetens ändamålsenliga bedrivande vanligtvis förekommer å en patologisk avdelning.

Stadens åtagande att tillhandahålla förbrukningsartiklar innefattar bland annat erforderligt antal skyddsrockar och handskar att användas av de studerande vid utförande av obducering. Angivet ersättningsbelopp har beräk-

nats med utgångspunkt ifrån att vid undervisningen i övrigt utnyttjade vita rockar anskaffas av de studerande själva. Skulle ändring härutinnan inträda, äro parterna beredda att upptaga nya överläggningar om ändring av sagda belopp.

Kommissionen erinrar om, att enligt avtalsförslaget staten skall ersätta stadens självkostnader för iordningställande och inredning av tvättrum m. m. till de studerandes bruk, därest särskild överenskommelse träffas om sådana arbeten. F. n. är det endast aktuellt att inreda sådana lokaler vid Södersjukhusets patologiska avdelning. Inom sjukhusdirektionens byggnadsavdelning är under utarbetande ett förslag till iordningställande av tvätt- och toalettutrymmen m. m. De erforderliga arbetena har preliminärt kostnadsberäknats till 35 000 kronor.

Kommissionen framlägger härefter en beräkning av *statens kostnader* enligt avtalet.

Lön till förste underläkare utgår f. n. enligt 32 löneklassen med 25 704 kronor. Pensionskostnaden beräknas till 5 655 kronor. Statens årliga bidrag till avlöning och pensionering av läkarpersonalen blir alltså $\left(\frac{2 \times (25\,704 + 5\,655)}{2} \right)$ 31 359 kronor. För lokalupplåtelse, städning, förbrukningsartiklar m. m. uppgår statens bidrag till 3 000 kronor per år. Sammanlagt skall staten till staden för helt år således utgiva (31 359 + 3 000) 34 359 kronor. Till detta belopp skall läggas engångsersättningen för vissa ändringsarbeten vid Södersjukhuset.

Då staden för varje kalenderår tillkommande ersättning skall erläggas först efter kalenderårets utgång, erfordras för statens del under innevarande budgetår ingen medelsanvisning för bidrag till personal och för upplåtelse av lokaler etc. Däremot torde medel för staden tillkommande ersättning för ändringsarbeten vid Södersjukhuset böra finnas disponibla under nu löpande budgetår för utbetalning till staden, sedan ifrågakvarande arbeten avslutats.

Kommissionen förutsätter, att erforderliga medel för utbetalning av lärararvoden till patologiöverläkarna, löner till assistent- och kontorspersonal samt arvoden till obduktionsvaktmästare vid bifall till avtalsförslaget kommer att stå till förfogande vid karolinska institutet fr. o. m. den 1 januari 1957.

Över avtalsförslaget har yttranden avgivits av statskontoret och kanslern för rikets universitet efter hörande av karolinska institutets rektorsämbete.

Statskontoret uttalar bl. a.

Enligt föreliggande avtalsförslag skulle obduktionsundervisningen liksom hittills handhas av överläkaren vid resp. sjukhus patologiska avdelning och ej omfatta mer än 100 undervisningstimmar för år eller fyra timmar för vecka vid varje sjukhus. Detta synes innebära, att obduktionsundervisningen vid resp. sjukhus ej kommer att fortgå mer än halva året. I enlighet med statsmakternas beslut skall vidare överläkaren för undervisningen erhålla biträde av en förste amanuens. Likväl skall staten enligt förslaget i analogi med vad som gäller enligt det s. k. sabbatsbergsavtalet bidraga med hälften

av löne- och pensionskostnaderna för en förste underläkare, som staden närmast för sjukvårdens eget behov skulle anställa vid resp. patologiska avdelning. Då undervisningen i patologi vid Sabbatsbergs sjukhus torde vara av annan karaktär och omfattning än här avsedda demonstrationer, lär principerna för kostnadsfördelning mellan staten och Stockholms stad enligt förenämnda avtal ej kunna återopas i detta sammanhang. Vid nu angivna förhållanden kan statskontoret icke biträda förslaget i denna del. Därest bidrag av statsmedel till vederbörande läkares avlöning och pensionering överhuvudtaget anses böra ifrågakomma, bör bidraget enligt ämbetsverkets mening utgå med högst en fjärdedel av kostnaderna. Då de tvättrum m. m., som erfordras på grund av obduktionsundervisningen, lär komma till användning även för sjukhuspersonalen, torde staden åtminstone i viss utsträckning böra bidraga till anläggningskostnaderna.

Universitetskanslern har icke funnit anledning till erinran mot avtalsförslaget.

Departementschefen

Den vid 1954 års riksdag beslutade läkarutbildningsreformen medför bl. a., att vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus i ökad utsträckning måste tagas i anspråk för undervisningsändamål. Så är bl. a. fallet beträffande den obduktionsundervisning för medicine kandidater, som enligt 1955 års medicinska examensstadga skall anordnas fr. o. m. läsåret 1956/57. Med anledning härav har förhandlingskommissionen upptagit förhandlingar med Stockholms stad angående upplåtande av vissa sjukhus för meddelande av obduktionsundervisning. Såsom resultat av förda förhandlingar har kommissionen numera framlagt det avtalsförslag, för vars innehåll en redogörelse lämnats i det föregående. Vid prövningen av detta förslag har jag kommit till den uppfattningen, att detsamma får anses innebära en godtagbar lösning av frågan om statens kostnader för ifrågavarande undervisning. Med anledning av vad statskontoret uttalat vill jag framhålla, att enligt vad jag erfarit någon för staten förmånligare lösning av bidragsfrågan än den förhandlingskommissionen föreslagit icke torde stå att vinna. Jag har därför icke ansett mig böra påyrka någon ändrad kostnadsfördelning mellan staten och staden. Ett motsatt ställningstagande skulle innebära, att den beslutade undervisningsreformen icke skulle kunna genomföras såvitt avser undervisningen i ämnet patologi. På yrkande av stadens delegerade har i ingressen till avtalsförslaget intagits en bestämmelse om, att förslaget skall godkännas av Kungl. Maj:t före den 1 januari 1957. Från stadens sida har nämligen hävdats, att stadens beslutande organ icke kunde tänkas inträtta i avtalsförslaget avsedda underläkartjänster fr. o. m. den 1 januari 1957 med mindre vid denna tidpunkt ett från statens sida bindande avtal föreläge. Med anledning härav har Kungl. Maj:t den 16 november 1956 på min hemställan godkänt avtalsförslaget under förutsättning, att riksdagen efter därom av Kungl. Maj:t framlagt förslag godkände i avtalet angivna grunder för samarbete med Stockholms stad samt anvisade för ändamålet erforderliga medel.

Enligt det föreliggande förslaget till avtal har staten att bestrida kostnaderna för vissa ombyggnadsåtgärder inom Södersjukhusets patologiska avdelning, vilka arbeten enligt vad jag under hand inhämtat numera kostnadsberäknats till 36 000 kronor. Med hänsyn till angelägenheten av att den av statsmakterna beslutade nya studieordningen kan genomföras på avsett sätt, föreslår jag, att medel anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår för ifrågakvarande byggnadsarbeten.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna av mig i det föregående förordade grunder rörande statens bidrag till anordnande av obduktionsundervisning vid vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus;

b) till *Bidrag till vissa ombyggnadsarbeten vid Södersjukhuset* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 36 000 kronor.

G. Diverse

[3] 13. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 800 000 kronor. Vid ingången av budgetåret fanns på anslaget en reservation av i runt tal 30 000 kronor. Det för budgetåret disponibla anslagsbeloppet utgör således 830 000 kronor. Utgifterna under anslaget har under tiden 1 juli—30 november 1956 uppgått till ungefär 463 500 kronor. Anslagsbelastningen har således för månad räknat hittills i genomsnitt varit 92 700 kronor. Vid oförändrad medelsåtgång under de återstående sju månaderna av budgetåret skulle de sammanlagda utgifterna för budgetåret 1956/57 överstiga de disponibla medlen med $(463\,500 + 648\,900 - 830\,000)$ i runt tal 280 000 kronor. Jag räknar med i stort sett oförändrad medelsåtgång på anslaget under den återstående delen av innevarande budgetår. För ändamålet torde därför böra anvisas ytterligare 280 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 280 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Johnny Sköldvall

Kapitalinvesteringar

Justitiedepartementet

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, anmäler här efter under justitiedepartementets handläggning hörande ärende angående kapitalinvestering å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 samt anför därvid följande.

III. Statens allmänna fastighetsfond

[1] 2. **Vissa byggnadsarbeten för fångvården.** Under hänvisning till vad jag förut denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 23, p. 2) torde under förevarande anslagsrubrik å tilläggsstat för budgetåret 1956/57 böra anvisas ett belopp av 6 300 000 kronor. Av redogörelsen framgår att det ökade platsbehovet inom fångvården måste tillgodoses med dels permanenta anläggningar, dels anläggningar av provisorisk karaktär. Kostnaderna för de förstnämnda torde böra belasta kapitalbudgeten och kostnaderna för de senare driftbudgeten.

För den nya fångvårdsanstalten i Skogome har av reservationsanslaget Fångvårdsanstalterna: Anskaffning och utrustning av förläggningar hittills disponerats 1 200 000 kronor. Emellertid har byggnadsarbeten för anstalten hittills beslutats för ett värde av 2 000 000 kronor. Dessutom måste under innevarande budgetår täckas kostnader å 500 000 kronor för förvärv av tomt samt ytterligare arbeten. Det återstående medelsbehovet för detta budgetår uppgår alltså till 1 300 000 kronor. Då Skogomeanstalten är en permanent anläggning torde kostnaderna för densamma i sin helhet böra belasta förevarande anslag. Detta kan ernås genom att ett belopp av 1 200 000

kronor av den vid utgången av budgetåret 1955/56 förefintliga reservationen å reservationsanslaget per den 1 juli 1956 tillgodoföres den ingående behållningen å investeringsanslaget Vissa byggnadsarbeten för fångvården. Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet föreslår jag vidare att ett belopp motsvarande den från andra huvudtiteln överförda reservationen tillägges den ingående reservationen å det mot investeringsanslaget korresponderande avskrivningsanslaget. Medelsbehovet för Skogomeanstalten till och med utgången av budgetåret 1956/57 uppgår som nämnts till 2 500 000 kronor. Sedan 1 200 000 kronor tillförts förevarande investeringsanslag torde återstoden, 1 300 000 kronor, få täckas ur nu äskade tilläggsanslag å kapitalbudgeten. Resterande 5 000 000 kronor av detta anslag torde få disponeras för övriga byggnadsarbeten inom fångvården i enlighet med vad jag anfört i statsverkspropositionen.

Behållningen å det beviljade reservationsanslaget uppgår efter sagda överförande av 1 200 000 kronor till 2 500 000 kronor. Av sistnämnda belopp har disponerats för utredningskostnader 100 000 kronor, för omändring av kaserterna vid förutvarande K 2 i Hälsingborg till fångvårdsanstalt 1 600 000 kronor samt för ombyggnad av den militära sjukhusanläggningen i Lärbro 800 000 kronor.

I detta sammanhang torde jag få anmäla, att det ökade fångantalet samt tillkomsten av nya anläggningar föranleder avsevärd ökning redan under innevarande budgetår av utgifterna under fångvårdsanstalternas avlönings- och omkostnadsanslag. Jag avser att i ett senare sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att av årets riksdag begära medel härför. Enligt preliminära beräkningar uppgår ökningen för budgetåret 1956/57 till 3 200 000 kronor, varav 1 500 000 kronor belöper å avlöningar och 1 700 000 kronor å omkostnader.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten för fångvården* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 6 300 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Chr. af Winklerfelt

Kapitalinvesteringar

Försvarsdepartementet

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Torsten Nilsson, anmäler härnäst under försvarsdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 samt anför därvid följande.

IV. Försvarets fonder

A. Försvarets fastighetsfond

Arméns delfond

[1] 8 a. Återuppförande av matsalsbyggnad m. m. vid Norra skånska infanteriregementet. Den 4 augusti 1956 nedbrann matsalsbyggnaden vid Norra skånska infanteriregementet. Byggnaden var uppförd i två våningar och inrymde i bottenvåningen en matsal och i övervåningen centralt bytesförråd.

Fortifikationsförvaltningen framlägger i skrivelse den 2 november 1956 förslag till uppförande av en ny matsalsbyggnad. Ersättningslokaler för centrala bytesförrådet föreslås bli anordnade genom ombyggnad och istandsättning av ett befintligt vinterstall. För genomförande av ifrågakvarande förslag bör enligt fortifikationsförvaltningen till ämbetsverkets förfogande ställas ett belopp av 850 000 kronor, motsvarande kostnaden för återuppförande i ursprungligt skick av den nedbrunna byggnaden. Kostnaden för uppförande av matsalsbyggnaden enligt det nu framlagda förslaget beräknas till

825 000 kronor. För bytesförrådet räknar fortifikationsförvaltningen med att utnyttja återstående 25 000 kronor av förenämnda belopp av 850 000 kronor. De ytterligare medel, som erfordras för bytesförrådet, bör enligt ämbetsverket kunna bestridas från underhållsmedel och anslaget till förråd för armén. Fortifikationsförvaltningen hemställer sålunda att ett belopp av 850 000 kronor anvisas för här ifrågavarande ändamål. Beloppet bör enligt ämbetsverket anvisas från anslaget till oförutsedda utgifter.

Departementschefen

Jag föreslår att medel för detta ändamål anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Återuppförande av matsalsbyggnad m. m. vid Norra skånska infanteriregementet* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 850 000 kronor.

[2] 8 b. *Kostnader för reparation av vissa byggnader.* Genom beslut den 22 augusti 1952 anbefalldes Kungl. Maj:t statskontoret att till fortifikationsförvaltningen, på rekvisition i mån av behov, från förslagsanslaget till oförutsedda utgifter utbetala högst 178 000 kronor för täckning av kostnader för reparation av skador, som på grund av eldsvåda uppstått å det s. k. Slutvärnet i Karlsborg samt kasernerna VII och VIII inom Svea livgardes etablissement.

Nämnda beslut har anmälts för riksdagen utan att föranleda erinran (prop. 1953: 1, bil. 15; SU 25; rskr. 33).

Fortifikationsförvaltningen anför i skrivelse den 23 mars 1956 bland annat följande. De ifrågavarande reparationsarbetena har numera slutförts. Kostnaderna för arbetena uppgår till 143 861 kronor 81 öre. Fortifikationsförvaltningen har i anslutning till beslutet den 22 augusti 1952 hos statskontoret rekvirerat nämnda belopp att utbetalas från anslaget till oförutsedda utgifter. Emellertid har statskontoret, under hänvisning till 2 § i kungörelsen den 14 juni 1940, nr 695, med vissa bestämmelser angående bokföring av utgifter å riksstatsanslag, meddelat att ämbetsverket numera icke kunde verkställa utbetalningen. Med anledning härav hemställer fortifikationsförvaltningen att Kungl. Maj:t måtte anbefalla statskontoret att till fortifikationsförvaltningen utbetala det rekvirerade beloppet.

I ärendet har statskontoret avgivit utlåtande den 11 april 1956.

Departementschefen

Jag föreslår att medel anvisas på tilläggsstat för att täcka dessa kostnader och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för reparation av vissa byggnader* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 144 000 kronor.

Marinens delfond

[3] 15 a. Återuppförande av skolbyggnad m. m. vid Härnösands kustartillerikår. Vid eldsvåda den 10 februari 1956 inom Härnösands kustartillerikårs etablissement nedbrann skolbyggnaden, varjämte den i anslutning till skolbyggnaden befintliga pjäsexercishallen delvis skadades.

Fortifikationsförvaltningen framlägger i skrivelse den 27 juni 1956 förslag till ny skolbyggnad och tillbyggnad av pjäsexercishall, varvid såväl skolbyggnaden som pjäsexercishallen föreslås bli utökade och anpassade efter nuvarande behov. Kostnaderna för genomförande av förslaget beräknas till 900 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1956. Fortifikationsförvaltningen föreslår att medelsbehovet intill ett belopp av 550 000 kronor, motsvarande kostnaden för återuppförande i ursprungligt skick av nedbrunna byggnadsdelar, täckes genom anvisning från anslaget till oförutsedda utgifter. Återstående medelsbehov, 350 000 kronor, föreslås bli täckt genom utnyttjande av förefintliga medel under anslaget till Vissa byggnadsarbeten för marinen.

I ärendet har statskontoret avgivit utlåtande den 11 juli 1956.

Departementschefen

Jag föreslår att medel för ifrågavarande ändamål till ett belopp av 550 000 kronor anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Återuppförande av skolbyggnad m. m. vid Härnösands kustartillerikår* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 550 000 kronor.

Flygvapnets delfond

[4] 17. Vissa flygfältsarbeten m. m. Under hänvisning till vad jag denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 25, punkt 22) får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa flygfältsarbeten m. m.* på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor.

[5] 21. Vissa byggnadsarbeten för flygvapnet. Under hänvisning till vad jag denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 25, punkt 21) får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten för flygvapnet* på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 450 000 kronor.

Befästningars delfond

[6] 25. Anordnande av vissa drivmedelsförråd. Under hänvisning till vad jag denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 25, punkt 27) får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av vissa drivmedelsförråd* på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 1 500 000 kronor.

[7] 28. Uppställningsplatser för radarstationer. Under hänvisning till vad jag denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 25, punkt 30) får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppställningsplatser för radarstationer* på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

[8] 29. Vissa fortifikatoriska anordningar för kustartilleribatterier. Under hänvisning till vad jag denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 25, punkt 31) får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa fortifikatoriska anordningar för kustartilleribatterier* på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

[9] 30. Anordnande av vissa lokaler för luftbevakningen m. m. Under hänvisning till vad jag denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 25, punkt 32) får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av vissa lokaler för luftbevakningen m. m.* på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 3 300 000 kronor.

[10] 36. Övriga befästningsarbeten. Under hänvisning till vad jag denna dag anfört i statsverkspropositionen (bil. 25, punkt 38) får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Övriga befästningsarbeten* på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 2 700 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Patric Kalling

Kapitalinvesteringar

Socialdepartementet

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Ericsson, anmäler härefter under socialdepartementet hörande ärenden angående kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 samt anför därvid följande.

V. Statens utlåningsfonder

[1] 1. **Lånefonden för bostadsbyggande.** Riksdagen har medgivit, att preliminära beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggande, under budgetåret 1956/57 må meddelas intill ett belopp av 665 000 000 kronor. Till lånefonden för bostadsbyggande har vidare för sagda budgetår anvisats ett investeringsanslag av 600 000 000 kronor.

Bostadsstyrelsen har (skr. 30/8 1956) föreslagit dels att förenämnda ram för den preliminära långivningen ökas med 234 000 000 kronor till 899 000 000 kronor, dels att å tilläggsstat till lånefonden för bostadsbyggande anvisas ett anslag av 192 000 000 kronor. Styrelsen har sedermera (skr. 29/11 1956) redovisat ytterligare beräkningar beträffande ifrågavarande långivning.

Departementschefen

Vad först angår bostadsbyggandets storlek under innevarande budgetår vill jag erinra om att såsom grund för igångsättningen uppställts ett miniprogram avseende företag med sammanlagt ca 53 000 lägenheter, varav 50 000 lägenheter i statsbelånade företag. Av de statsbelånade lägenheterna har 36 000 antagits avse flerfamiljshus och 14 000 med egnahemslån finansierade en- och tvåfamiljshus samt rad- och kedjehus. Vad gäller flerfamiljshus har under senaste tiden betydande svårigheter förelegat att tillgodose behovet av såväl byggnadskreditiv under byggnadstiden som primär- och

sekundärlån till färdigställda hus. Igångsättningen av statsbelånade flerfamiljshus torde därför under innevarande budgetår böra beräknas få i stort sett den omfattning som angivits i förenämnda minimiprogram. Tillgången på krediter till småhus var för ett år sedan långt ifrån tillfredsställande men har under 1956 avsevärt förbättrats till följd av i första hand en ökad långivning från sparbankernas sida. Då det gäller förbättring av bostadsförhållandena intar barnfamiljernas behov av större bostäder en framskjuten plats. För många familjer tillgodoses detta behov bäst genom produktion av egnahem, rad- eller kedjehus. Flertalet nya småhus är också avsedda för familjer med barn. Starka skäl talar därför för en ökning av småhusbyggandet. Utvecklingen under 1956 ger fog för en optimistisk bedömning av möjligheterna att nu öka småhusbyggandet. Jag anser därför att den preliminära långivningen i fråga om småhus under första halvåret 1957 bör ökas från ursprungligen planerade 7 000 lägenheter till 9 000 lägenheter. En förutsättning för att denna ökning skall komma till stånd bör dock vara, att erforderliga krediter under byggnadstiden kan erhållas och att en utökning av förskotten i fråga om egnahemslån ej skall ifrågakomma.

Den här gjorda bedömningen av igångsättningen av nya bostadsbyggnadsföretag under budgetåret 1956/57 innebär att statsbelånade företag, omfattande ca 53 000 lägenheter, skulle kunna påbörjas under året. Den sålunda beräknade igångsättningen av statsbelånade hus innefattar någon ökning av antalet flerfamiljslägenheter. Visserligen har utgångspunkten för bedömningen av flerfamiljshusbyggandets omfattning under budgetåret varit att en ökning av volymen icke kan åstadkommas, men på grund av den fr. o. m. den 1 januari 1957 införda regleringen av flerfamiljshusbyggandet i form av en medelsram för den preliminära långivningen synes det sannolikt, att antalet bostadslägenheter vid oförändrad volym kommer att öka något. Om härtill lägges övrigt bostadsbyggande kan beräknas att igångsättningen av nya byggnadsföretag under budgetåret kommer att omfatta i runt tal 58 000 lägenheter, varav 5 000 privatfinansierade.

Med utgångspunkt från denna bedömning av igångsättningen av nya bostadsbyggnadsföretag kan den preliminära långivningen under budgetåret 1956/57 beräknas till 715 000 000 kronor, varav 315 000 000 kronor för tertiärlån och 400 000 000 kronor för egnahemslån och förbättringslån. När den fastställda låneramen beräknats under antagande av att ett belopp av 50 000 000 kronor erfordras för minskning av befintlig ärendesbalans och alltså (665 000 000 — 50 000 000) 615 000 000 kronor beräknats för lån till ny produktion, innebär den här gjorda, förnyade beräkningen, att behov föreligger av en utökning av medelsramen med (715 000 000 — 615 000 000) 100 000 000 kronor.

Vid ingången av budgetåret 1956/57 förelåg en balans av läneärenden avseende flerfamiljshus inrymmande ca 18 600 lägenheter. Genom beslut av Kungl. Maj:t den 15 juni 1956 har föreskrivits, att i vad det gäller flerfamiljshus, som påbörjas fr. o. m. den 1 januari 1957, preliminärt beslut om tertiärlån regelmässigt skall meddelas innan företaget påbörjas. En snabb avveckling av hela ärendesbalansen är därför nu nödvändig. Åtgärder har

också vidtagits för att genom förenklad handläggning av låneärenden möjliggöra ärendesbalansens avveckling. Till följd härav bör för avveckling av nämnda balans beräknas ett belopp av 165 000 000 kronor, vilket med 115 000 000 kronor överstiger tidigare gjord beräkning.

I anledning av vad sålunda anförts föreslår jag, att under innevarande budgetår preliminära beslut om tertiärlån, egnahemsloan och förbättringsloan skall kunna meddelas med ytterligare (100 000 000 + 115 000 000) 215 000 000 kronor. Preliminära beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggande, bör alltså under budgetåret 1956/57 kunna meddelas intill ett belopp av (665 000 000 + 215 000 000) 880 000 000 kronor.

På grund av dels att utbetalningen av tertiärlån torde få betydligt större omfattning än som ursprungligen beräknats, dels att lånebeloppen per lägenhet enligt nu tillgängliga uppgifter torde bli högre än tidigare antagits kommer medelsbehovet under innevarande budgetår att överstiga vad som från början har förutsatts. Jag uppskattar det ytterligare medelsbehov, som föreligger under innevarande budgetår, till 125 000 000 kronor. Om det antages att utanordningen av tertiärlån kommer att avse ca 50 000 lägenheter i stället för ursprungligen beräknade 40 000 lägenheter, uppkommer till följd härav ett ökat medelsbehov av i runt tal 90 000 000 kronor. Återstående belopp sammanhänger med en ökning av det genomsnittliga lånebeloppet per lägenhet. Angivna belopp bör anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att under budgetåret 1956/57 preliminära beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggande, må meddelas intill ett belopp av 880 000 000 kronor;

b) till *Lånefonden för bostadsbyggande* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 125 000 000 kronor.

VI. Fonden för låneunderstöd

[2] 1. Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 228 000 kronor.

Framställningar jämte yttranden

I. *Styrelsen för erkända vårdanstalten för alkoholmissbrukare Åsbrohemmet* har i skrivelse den 14 februari 1956 anhållit om statsbidrag till anordnande av en ny panncentral vid anstalten och därvid anført i huvudsak följande.

Den i anstaltens huvudbyggnad befintliga värmecentralen och den därtill hörande skorstensstocken är i flera hänseenden otillfredsställande. Skorstensstocken, som är över 50 år gammal, är överbelastad då den numera betjänar

pannor med avsevärt större eldningsyta än den ursprungligen avsetts för. På grund av skorstensstockens bristfälliga beskaffenhet tränger vid hård eldning rök in i patientrummen, varjämte skorstenseldar och två allvarliga eldsvådettillbud inträffat. Enligt brandsyneprotokoll skall skorstensstocken snarast ommuras eller ersättas med en ny sådan. Från yrkesinspektionen har erinringar mot pannrummet framförts och behovet av nybyggnad understruktits. På grund av vad som förekommit och särskilt med hänsyn till brandfaran finner styrelsen det nödvändigt, att en ny panncentral vid anstalten uppföres snarast möjligt. Enligt ett av Vang Wangsons ingenjörbyrå, Örebro, i ärendet upprättat förslag skulle kostnaderna för en friliggande panncentral, avsedd att uppvärma flertalet byggnader inom det centrala anstaltsområdet, jämte värmekulvertar m. m. kunna beräknas till 415 000 kronor. Styrelsen hemställer om statsbidrag för ifrågakvarande ändamål med nämnda belopp.

Socialstyrelsen tillstyrker, att anstaltsstyrelsen beredes tillfälle att uppföra en värmecentral enligt angivna förslag. Anstalten saknar medel för de arbeten, som här avses. Möjlighet finnes icke att tillgodose ifrågakvarande behov av till vårdanstalten utgående driftkostnadsbidrag. Med anledning härav tillstyrker socialstyrelsen, att anstalten tillerkännes ett särskilt bidrag å 415 000 kronor till en ny panncentral.

Byggnadsstyrelsen har i huvudsak icke något att erinra mot förslaget till nybyggnad för panncentral. De uppgivna kostnaderna för centralen och därmed sammanhängande arbeten, 415 000 kronor, synes något lågt beräknade och styrelsen föreslår, att dessa höjes till 450 000 kronor. För utbyte av befintliga kokapparater jämte komplettering och justering av ventilationsaggregat för övergång från ånga till hetvatten tillkommer 20 000 kronor. Styrelsen förutsätter, att schaktning, sprängning och återfyllnadsarbeten för rörgravar utföres med anstaltens egen arbetskraft. I likhet med styrelsen för anstalten anser byggnadsstyrelsen, att medel nu bör beviljas för dessa arbeten, då det måste anses nödvändigt ur driftsynpunkt att föreslaget uppvärmningssystem kommer till stånd innan allvarlig skada uppstår i den befintliga värmecentralen.

Statskontoret har intet att erinra mot att anstalten erhåller ett särskilt bidrag för innevarande budgetår, avsett att möjliggöra påbörjandet av en ny panncentral.

II. *Socialstyrelsen* har i skrivelse den 1 oktober 1956 anmält, att köks- och matsalsbyggnaden vid erkända vårdanstalten för alkoholmissbrukare *Hemmet Älvgården* förstörts genom brand natten till den 16 september 1956 samt att anstaltens huvudman, föreningen Hemmet Älvgården u. p. a., vore i behov av bidrag av statsmedel för uppförande av ersättningsbyggnad. Därefter har socialstyrelsen med skrivelse den 29 oktober 1956 överlämnat en av anstaltsstyrelsen gjord framställning om statsbidrag till ändamålet och därvid anfört följande.

Den brunna byggnaden är totalförstörd och måste därför ersättas med nybyggnad. För tillfälligt bruk har anordnats ett provisoriskt kök, förlagt till

anstaltens tvättstuga, och anstaltens samlings-sal har tagits i bruk som matsal. Denna anordning är i högsta grad nödfallsbetonad och kan endast fungera under mycket begränsad tid. Det föreligger därför ett ofrånkomligt behov av en ersättningsbyggnad för den brunna byggnaden, inrymmande anstaltens kök och matsal.

Enligt upprättat förslag till nybyggnad skall huvudvåningen inrymma kök med bilokaler samt matsalar för vårdtagare och personal, i källarvåningen anordnas förrådslokaler samt lokaler för terapi m. m. och vindsvåningen utnyttjas för bibliotek, läsrum och andra fritidsutrymmen.

Kostnaden för den planerade byggnaden har beräknats till 500 000 kronor. Denna kostnadsram inbegriper en sådan maskinell utrustning av köket, att detta kan ombesörja matlagningen även för en planerad ny anstaltsavdelning. Då anstalten i brandskadeersättning för den brunna byggnaden har erhållit 170 000 kronor, erfordras ytterligare (500 000 — 170 000) 330 000 kronor, som torde få tillskjutas av statsmedel. I enlighet med den praxis, som har följts under senare år, torde statens tillskott till byggnadsföretaget få lämnas i form av ett ränte- och amorteringsfritt lån. Den planerade byggnaden kommer att ligga på mark, som tillhör Kronan. Huvudmannen har därför icke möjlighet att lämna säkerhet för lånet i form av in-teckning i fast egendom.

Under hänvisning till det anförda hemställer socialstyrelsen, att föreningen Hemmet Älvgården u. p. a. så snart ske kan tillerkännes ett ränte- och amorteringsfritt statslån å 330 000 kronor såsom bidrag till kostnaderna för uppförande av ny köksbyggnad vid vårdanstalten Hemmet Älvgården.

Statskontoret har icke något att erinra mot att ett ränte- och amorteringsfritt lån beviljas för ifrågavarande ändamål. Vid fastställandet av lånets storlek bör emellertid all möjlig begränsning vidtagas och medgivande icke lämnas för nybyggnad med större utrymmen än som prövas oundgängligen erforderliga.

Byggnadsstyrelsen har i huvudsak intet att erinra mot att den nedbrunna byggnaden ersättes på föreslaget sätt, ej heller mot den härför beräknade kostnaden.

Departementschefen

De nuvarande uppvärmningsanordningarna i Åsbrohemmets huvudbyggnad är i flera avseenden otillfredsställande, bl. a. föreligger viss brandrisk på grund av skorstensstockens bristfälliga beskaffenhet. Jag finner det i hög grad angeläget, att anstalten snarast förses med ett fullgott uppvärmningssystem. Anstaltsstyrelsen har föreslagit, att detta skulle ske genom uppförande av en helt ny panncentral. Detta förslag, som inte föranlett någon erinran vid remissbehandlingen, ävensom de härför av byggnadsstyrelsen beräknade kostnaderna, 470 000 kronor, kan jag godtaga. Med hänsyn till att anstalten saknar möjlighet att bidra till kostnaden bör denna helt bestridas av statsmedel. Då fråga är om nybyggnad bör i enlighet med under senare år tillämpad praxis medel för ändamålet anvisas i form av ett

ränte- och amorteringsfritt lån. Anslaget bör anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Köks- och matsalsbyggnaden vid Hemmet Älvgården har helt förstörts genom brand. Anstalten har kunnat fortsätta sin verksamhet genom provisoriska anordningar, vilka dock är så nödfallsbetonade att en nybyggnad till ersättning för den nedbrunna byggnaden framstår såsom mycket angelägen. Förslag har upprättats till en byggnad, avsedd att inrymma kök och matsalar samt vissa lokaler för terapiverksamhet och fritidssysselsättning. Mot detta förslag, som kostnadsberäknats till 500 000 kronor, har jag inte funnit anledning till erinran. Då anstalten såsom brandskadeersättning för den brunna byggnaden erhållit ett belopp av 170 000 kronor, erfordras av statsmedel ett tillskott av 330 000 kronor, vilket bör lämnas i form av ränte- och amorteringsfritt lån. Jag föreslår, att medel härför anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Behovet av ytterligare medel under förevarande anslag för budgetåret 1956/57 uppgår sålunda enligt vad jag nu föreslagit till (470 000 + 330 000) 800 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 800 000 kronor.

[3] **3. Tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet.** Riksdagen har medgivit, att preliminära beslut om lån, som skall utgå från anslaget till tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, under budgetåret 1956/57 må meddelas intill ett belopp av 55 000 000 kronor. För innevarande budgetår har vidare till tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet anvisats ett investeringsanslag av 160 000 000 kronor.

Bostadsstyrelsen har (skr. 30/8 1956) föreslagit dels att förenämnda ram för den preliminära långivningen ökas med 47 000 000 kronor till 102 000 000 kronor, dels att å tilläggsstat till tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet anvisas ett anslag av 25 000 000 kronor. Styrelsen har sedermera (skr. 29/11 1956) redovisat ytterligare beräkningar beträffande ifrågavarande långivning och ansett ett anslag av 65 000 000 kronor å tilläggsstat erforderligt.

Departementschefen

I det föregående har jag förordat, att den av riksdagen för innevarande budgetår fastställda ramen för preliminära beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggande, skall ökas från 665 000 000 till 880 000 000 kronor. I anledning härav föreslår jag, att preliminära beslut om tillägglån under budgetåret 1956/57 skall kunna meddelas med ytterligare 45 000 000 kronor, d. v. s. intill ett belopp av (55 000 000 + 45 000 000) 100 000 000 kronor.

I det föregående har jag jämväl beräknat, att medelsbehovet i vad det gäller tertiärlån, egnahemslån och förbättringslån under innevarande budgetår kommer att överstiga vad som ursprungligen beräknats. Det ytterligare behov av anslag till tilläggslån under budgetåret 1956/57, som föranledes härav, uppskattar jag till 40 000 000 kronor. Angivna belopp bör anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att under budgetåret 1956/57 preliminära beslut om lån, som skall utgå från anslaget till tilläggslån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, må meddelas intill ett belopp av 100 000 000 kronor;

b) till *Tilläggslån till viss bostadsbyggnadsverksamhet å tilläggsstat II* till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 40 000 000 kronor.

[4] 6. **Lån till anordnande av allmänna samlingslokaler.** För innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett investeringsanslag av 6 000 000 kronor.

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. 30/11 1956) anfört, att undersökningar under hösten 1956 givit vid handen, att det på vissa orter i riket kan beräknas uppkomma arbetslöshet för byggnadsarbetare under instundande vinter, om icke ytterligare husbyggnadsarbeten i god tid sättes i gång, samt att andra lämpliga projekt än samlingslokaler icke finnes på dessa orter. Huvudmännen där är beredda att påbörja arbetena och bedriva dem under vintern, under förutsättning att statliga lån i vanlig ordning beviljas. Med hänsyn till angelägenheten av att så långt möjligt bereda jämn sysselsättning under vintern bör arbetena med här avsedda samlingslokaler då komma till utförande. Enligt vad statens nämnd för samlingslokaler upplyst kan emellertid lån till ifrågakvarande samlingslokaler icke rymmas inom ramen för tillgängligt anslag för budgetåret. För dessa lokaler erfordras ett sammanlagt lånebelopp av — avrundat — 3 000 000 kronor. Efter samråd med statens nämnd för samlingslokaler föreslår styrelsen, att anslag med detta belopp anvisas på tilläggsstat.

Departementschefen

Under de tre senast förflutna budgetåren har av sysselsättningspolitiska skäl anvisats anslag å tilläggsstat till lån till anordnande av allmänna samlingslokaler. Av de skäl arbetsmarknadsstyrelsen återopat förordar jag, att motsvarande anordning vidlages för innevarande budgetår. Mot det av styrelsen föreslagna beloppet 3 000 000 kronor synes intet vara att erinra. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Kungl. Maj:ts proposition nr 2 år 1957

att till *Lån till anordnande av allmänna samlingslokaler* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Karin Wickström

Kapitalinvesteringar

Ecklesiastikdepartementet

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Persson, anmäler här- efter under ecklesiastikdepartementets handläggning hörande ärende angående kapitalinvestering å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 samt anför därvid följande.

III. Statens allmänna fastighetsfond

[1] 26. Nybyggnad för konstfackskolan. Med hänvisning till vad jag tidigare denna dag anfört beträffande investeringsanslag till detta ändamål för budgetåret 1957/58 (statsverkspropositionen, bilagan 29, kapitalbudgeten, ecklesiastikdepartementet) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nybyggnad för konstfackskolan* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Nils Bergsten

Kapitalinvesteringar

Jordbruksdepartementet

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Norup, anmäler härefter under jordbruksdepartementets handläggning hörande ärende angående kapitalinvestering å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 samt anför därvid följande.

VI. Fonden för låneunderstöd

[1] 8 a. Lån till Hallands läns linodlareförening. *Statens jordbruksnämnd* (skr. 30/10 1956) hemställer, att av anslaget till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område skall få tagas i anspråk ett belopp av högst 1 000 000 kronor för stöd åt Hallands läns linodlareförening, Laholm.

Jordbruksnämnden erinrar om att avsättningen av den svenska linfibern under senare tid varit baserad på flerårsavtal mellan riksförbundet Lin och hampa såsom säljare och tre spinnerier såsom köpare. Enligt dessa avtal har spinnerierna förbundit sig att till priser, varom särskild överenskomelse träffas, inköpa vissa i avtalen angivna fiberkvantiteter. Det nu gällande inköpsavtalet är emellertid i likhet med tidigare avtal försett med en klausul om annulleringsrätt för spinnerierna i vissa force majeureliknande situationer. Inköpsgarantien kan sålunda helt eller delvis hävas bl. a. vid betydande ökning av importen för hel- och halvfabrikat inom spinneriernas tillverkningsområden. Det till inköpsavtalet knutna, nu gällande prisavtalet, vilket i första hand avser 1955 års skörd, innebär i förhållande till närmast föregående avtal ett inkomstbortfall för linberedningsverken på i runt tal 1 000 000 kronor, räknat i fiberleveranser under år 1956. Bakgrunden härtill är ett under senare tid inträffat betydande prisfall på världsmarknaden för linfiber, förorsakat dels av de stora skördar lin, som erhållits i Belgien, Holland och Frankrike år 1955, dels av den kraftiga utförsäljning av linfiber till underpris, som ägt rum från Sovjetunionen. Som exempel

anföres, att i augusti 1956 offererades i Västeuropa rysk lintåga till priser i svensk valuta motsvarande en krona 64 öre — en krona 99 öre för kilogram, d. v. s. till priser, som endast obetydligt överstiger förkrigspriserna.

Även för den svenska linneindustrien har den utländska konkurrensen resulterat i ett pristryck, som denna industri icke haft möjlighet att möta. De priser, till vilka färdigvaror offererats från Östeuropa, understiger sålunda i många fall den svenska materialkostnaden, och i andra fall ligger de endast obetydligt högre än denna kostnad. Dessa onormalt låga priser gäller dessutom för just sådana varor, i vilka den svenska linfibern finner sin huvudsakliga användning. Den import, som under första halvåret 1956 ägt rum från Östeuropa av presenningar, handdukar och kanfas, motsvarar omräknat i arbetare omkring 300 årsarbetare och på råvarusidan ca 700 ton lin eller en odlingsareal av 1 400 hektar. Som jämförelse anföres, att den svenska linarealen för närvarande utgör omkring 3 500 hektar, bortsett från den till föreningen Norrlandslin knutna odlingen, vilken väntas bortfalla fr. o. m. innevarande år på grund av nedläggandet av linberedningsverket i Mellansel.

Från linhanteringens sida har oavlätliga försök gjorts att medelst rationaliseringsåtgärder möta fallande fiberpriser. En sådan åtgärd av stor ekonomisk betydelse har varit koncentrerings- och driftens genom sammanslagning av beredningsverken i Laholm och Växjö till en stor beredningsanläggning i Laholm. En ur rationaliseringssynpunkt betydande åtgärd har vidare varit, att i Laholm anlagts en fabrik för framställning av fiberplattor för byggnads- och snickeriändamål, varigenom avfall, som förut endast begagnats till bränsle, nu kommer till användning som råvara till en högvärdig industriprodukt. Rationaliseringsåtgärder ger emellertid icke omedelbart ekonomiskt resultat. Det inträffade prisfallet har därför medfört en allvarlig rubbning av laholmsverkets ekonomi. Rubbningen är enligt nämnden så djupgående, att verksamheten icke utan kapitaltillskott torde kunna fortsättas.

Till laholmsverket utgår för 1956 års skörd ett allmänt statligt pristillägg med 75 öre för kilogram linfiber av stödberättigad kvalitet intill en kvantitet av 790 ton. För beredningsverken i Växjö och Mellansel är motsvarande kvantiteter beräknade till 535 resp. 300 ton. Rörande det statliga stödet anför nämnden vidare i huvudsak följande.

Pristillägget av 75 öre per kilogram fiber utgör maximum för det allmänna pristillägget för lin enligt 1956 års riksdagsbeslut om grunderna för det fortsatta stödet åt lin- och hampodlingen. Genom att laholmsverket framställt avsevärt större kvantiteter lin av pristilläggsberättigad kvalitet än som motsvarar dess förut angivna kvot, har det effektiva statsbidraget per kilogram lin av sådan kvalitet varit betydligt lägre än det nominella. Detta förhållande belyses för de senaste årsskördarna av uppställningen å s. 75.

Det effektiva prisstödet har varierat mellan ca 16 och 24 procent av varuvärdet och kan således sägas ha legat väl inom ramen för det allmänna jordbruksstödet. Laholmsverkets produktion av bidragsberättigad fiber beräknas efter nu genomförd utvidgning bli ca 2 000 ton per år. Därest laholms-

Årsskörd	Försäljnings- år	Pristillägg i öre per kg intill en kvantitet av 790 ton	Effektivt pristöd å vara av stödberättigad kvalitet i öre per kg såld vara	i % av er- hållet medel- pris
1952	1953	0,84	0,69	24,3
1953	1954	0,73	0,49	18,6
1954	1955	0,54	0,39	16,4
1955	1956	0,75	(0,52) ¹	(21,8) ¹

¹ Under förutsättning av samma försäljningskvantitet och medelpris som under försäljningsåret 1955.

verket till följd av sammanslagning med växjöverket och nedläggning av mellanselsverket kommer att erhålla pristillägg med 75 öre per kilogram för en kvantitet av $(790 + 535 + 300 =)$ 1 625 ton fiber, kommer vid nu gällande medelpris för fibern — omkring en krona 90 öre för kilogram — det effektiva pristillägget att motsvara omkring 32 procent av varuvärdet.

Av det nu sagda torde framgå, att någon marginal för höjning av pristillägget knappast finnes, därest man vill hålla sig inom den ram, som beskrives av det genomsnittligt utgående jordbruksstödet. Då riksdagen nyligen beslutat om grunderna för det fortsatta stödet åt linodlingen, kan därför enligt nämndens mening något ytterligare tillskott av statsmedel icke ifrågakomma annat än som en tillfällig åtgärd. Avgörande blir därför en bedömning av linhanteringsens möjligheter att, sedan ett tillfälligt extra tillskott lämnats, fortleva med stöd endast av de allmänna pristilläggen. Skulle en undersökning giva vid handen, att sådana möjligheter ej kan anses föreligga, har en sådan ändring i förutsättningarna inträffat, som enligt riksdagsbeslutet bör föranleda en omprövning av hela frågan om statsstödet åt linodlingen. Skulle åter anledning finnas till antagande, att linhanteringen på längre sikt kan bli lönsam inom ramen för det reguljära prisstödet, kan däremot goda skäl finnas att överväga ett tillfälligt extra bidrag. Genom ett sådant skulle man nämligen i dylikt fall vinna den tid, som erfordras för att de vidtagna rationaliseringarna skall kunna få ekonomisk effekt.

För en bedömning av framtidsutsikterna har nämnden låtit verkställa utredning rörande räntabilitet, likviditet och solvens för anläggningen i Laholm.

Räntabilitetsundersökningen har utförts av auktoriserade revisorer och utvisar — efter vissa justeringar enligt erinringar från föreningens sida — balans för den samlade verksamheten i Laholm. Revisorerna har därvid bl. a. utgått från en årstillverkning av 2 000 ton rötad och 500 ton grönberedd fiber. Kalkylen, som avser förhållandena efter igångsättande av spånskivefabriken och avslutad tillbyggnad av linberedningsverket, är dock såtillvida preliminär, att hänsyn icke tagits till verkan av vissa rationaliseringsåtgärder. En nedprutning av spånskivefabrikens kapacitet har dessutom vidtagits. Dessa av revisorerna icke medräknade faktorer har av föreningen beräknats representera ett inkomsttillskott av 345 000 kronor. I sammanhanget framhålles, att det gällande försäljningspriset är det lägsta efter kriget samt att varje prisstegring med en procent medför en inkomstökning av 40 000 kronor för år. Å andra sidan försämras kalkylen, därest linberedningsverkets kapacitet icke utnyttjas i förutsatt omfattning.

Likviditets- och solvensundersökningarna har verkställt av föreningens revisor och redovisas i till nämndens framställning fogade bilagor. Resultatet av förstnämnda undersökning sammanfattas av nämnden sålunda.

Av utredningen framgår, att föreningen huvudsakligen genom lagerminskning och anlåtande av checkräkningskredit beräknas kunna åvägabringa ett likviditetsöverskott å själva driften med 880 000 kronor men har att förutse utbetalningar för ränta och amorteringar med 163 000 kronor och för investeringar med 1 318 000 kronor eller tillhoppa 1 481 000 kronor. Likviditetsunderskottet den 31 december 1956 utgör således (1 481 000 — 880 000 =) 601 000 kronor. Om åter vissa accepter för levererade maskiner till ett belopp av omkring 500 000 kronor får omsättas utan amortering, kan likviditetsunderskottet nedbringas till omkring 100 000 kronor. Härvid är att märka, att den under sista kvartalet 1956 levererade halmen till huvudsaklig del (ca 570 000 kronor) betalas först under första kvartalet 1957. Å andra sidan har av försiktighetsskäl något likviditetstillskott från spånskivetillverkningen icke beräknats för sista kvartalet 1956; ej heller har medtagits ett lånebelopp å 140 000 kronor, som beräknas kunna lyftas omkring årsskiftet 1956/57. Sammanfattningsvis anföres, att ett likviditetsunderskott icke understigande 1 000 000 kronor synes komma att uppstå för föreningen under första delen av 1957.

Förhållandet mellan föreningens tillgångar och skulder redovisas i en provisorisk balans per den 30 september 1956. Enligt densamma uppvisar rörelseresultatet för tiden den 1 april—30 september 1956 en förlust av 612 000 kronor, varefter som dold reserv i lagret kvarstår ett belopp av 308 000 kronor. Nämnden understryker i anslutning härtill, att en sådan högautomatiserad anläggning som den nya spånskivefabriken fordrar en anpassnings- och justeringsperiod av flera månader, innan den kan hållas i kontinuerlig drift utan störningar. Ett fortsatt driftunderskott under de närmaste månaderna torde med hänsyn härtill vara att förutse. På grundval av resultatet under den senaste sexmånadersperioden kan antagas, att denna förlust blir ungefärligen av den storlek, som representeras av nu återstående dold reserv i lagret. Föreningens tillgångar och skulder skulle sålunda f. n. och under den allra närmaste framtiden vara balanserade under förutsättning av fortsatt drift.

Nämnden anför härefter sammanfattningsvis följande.

Det framlagda materialet synes ange, att en kombinerad linberedning och spånskivetillverkning vid nu rådande pris-, kostnads- och bidragsförhållanden är ekonomiskt möjlig men knappast kan beräknas ge något nämnvärt överskott. De akuta svårigheter, vari linhanteringen f. n. befinner sig, är beroende på den aktivitet av dumpingkaraktär, som under senare tid förekommit från östeuropeiskt håll. En förutsättning för bibehållandet av en inhemsk odling av lin och en på grundval av inhemskt material arbetande beredning därav är dels att dumpingen för framtiden kan bemästras, så att avsättningsutrymme bevaras för den svenska varan, dels att vissa redan inträdda konsekvenser av dumpingen neutraliseras. Med det senare avses, att laholmsföreningen till följd av de förluster, som uppstått genom den efter den 1 oktober 1955 inträdda prissänkningen på linfiber, beräknas icke kunna fortsätta sin verksamhet utan särskilt tillskott till täckande av dessa förluster. Av riksförbundet har beräknats, att den lidna prissänkningen-

förlusten på ett år — efter avdrag för inverkan av den höjning av pristillägget, som skett under året — uppgår till omkring 700 000 kronor. Då ytterligare viss tid måste förflyta, innan föreningen genom sammanslagningen med växjöverket och övriga rationaliseringsåtgärder samt med infäkter från spånskivetillverkningen kan balansera ett sådant inkomstbortfall, har man räknat med att föreningens totala behov av särskilt tillskott kommer att uppgå till inemot 1 000 000 kronor.

Genom ett bidrag av engångskaraktär skulle staten hjälpa linhanteringen över den tröskel, som uppstått genom att ett starkt prisfall inträffat, innan hallandsföreningen varit rustad att möta ett sådant. Skulle å andra sidan sådant bidrag ej lämnas och linhanteringen i landet till följd därav upphöra, skulle de mycket betydande belopp, som staten under åren utgivit i form av pristillägg för linfiber, i varje fall ur beredskapssynpunkt ha utlagts förgäves.

Om föreslaget bidrag skall lämnas, bör det enligt nämndens mening lämpligast ske så, att ett belopp av 1 000 000 kronor ställes till nämndens förfogande, med rätt för denna att utan ytterligare utredning till riksförbundet Lin och hampa för vidarebefordran till linberedningsverken utbetala ett belopp av 700 000 kronor och att för samma ändamål disponera återstående belopp, i den mån utredning förebringas om ytterligare förluster och stödbehov.

Nämnden erinrar till sist om att kostnaden för det särskilda s. k. norrlandsstödet åt linodlingen — 165 000 kronor för år — och för det särskilda pristillägget åt växjöverket — 80 000 kronor för år — bortfaller i och med nedläggandet av beredningsverket i Mellansel och överförandet av växjöverkets beredning till Laholm.

Statskontoret anför, att statsverket, därest linodlingen i landet alltjämt skall understödjas, i det uppkomna läget knappast kan undandraga sig att lämna föreningen hjälp för att övervinna de väntade likviditetssvårigheterna. Statskontoret är emellertid på grundval av föreliggande framställning icke berett tillstyrka, att ett återbetalningsfritt understöd av föreslagen storlek lämnas föreningen, utan föreslår i stället, att föreningen, eventuellt utan säkerhet, skall få ett tills vidare ränte- och amorteringsfritt statslån å erforderligt belopp, högst 1 000 000 kronor. Efter viss tid, förslagsvis ett eller två år, synes Kungl. Maj:t med utgångspunkt från föreningens ekonomiska utveckling böra överväga, om lånet helt eller delvis skall avskrivas, om frågan härom skall uppskjutas eller hur med lånet eljest skall förfaras. Medel för utlämnande av ett sådant lån bör äskas å tilläggsstat för innevarande budgetår som anslag under fonden för låneunderstöd.

Departementschefen

Jordbruksnämnden har föreslagit, att ett belopp av högst 1 000 000 kronor skall få tagas i anspråk från anslaget till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för stöd i form av bidrag till Hallands läns linodlareförening inför väntade likviditetssvårigheter. Jag finner mig böra biträda nämndens förslag såtillvida, att särskilda medel även enligt min mening bör tillskjutas under förutsättning av fortsatt drift. Däremot kan jag ej tillstyrka,

att det erforderliga beloppet, ca 1 000 000 kronor, skall utlämnas såsom bidrag till föreningen. Jag vill i stället liksom statskontoret föreslå, att föreningen under kapitalbudgeten, fonden för låneunderstöd, erhåller ett tills vidare ränte- och amorteringsfritt lån å nämnda belopp. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma de villkor för lånet, som befinnes påkallade. Frågan om ränte- och amorteringsfriheten torde böra omprövas efter en tid av omkring två år, varvid samtidigt en fullständig granskning av föreningens ekonomiska ställning ånyo bör ske.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till Hallands läns linodlareförening* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Vad föredraganden sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Arne Beckman

Kapitalinvesteringar

Handelsdepartementet

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Lange, anmäler härefter under handelsdepartementets handläggning hörande ärende angående kapitalinvestering å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 samt anför därvid följande.

IX. Diverse kapitalfonder

Väg- och vattenbyggnadsverkets förrädsfond

[1] 9. Anordnande av bombsäker smörjoljefabrik m. m. Riksdagen har för detta ändamål anvisat investeringsanslag å sammanlagt 9 550 000 kronor (se prop. 1/1955, bil. 34, p. 10, SU 43/1955, p. 7, Rskr 128/1955).

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 28/8 1956) hemställer, att å tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas 340 000 kronor för anordnandet av smörjoljefabriken. Riksnämnden erinrar om att det år 1955 beviljade anslaget avsågs för att bestrida kostnaderna för anläggningens färdigställande. Anläggningen har numera tagits i bruk. I samband med den slutliga uppgörelsen med byggnadsentreprenören har det visat sig, att vissa icke förutsedda kostnader uppkommit. Orsaken härtill är dels lönehöjningar och stegrade materialpriser, dels krav på ersättning för merkostnader på grund av försening av arbetets slutförande. Dessutom har kostnaderna för vissa, av bergförhållandena betingade åtgärder visat sig bli högre än beräknat.

Departementschefen

För slutlig uppgörelse beträffande kostnaderna för ifrågavarande anläggning torde, i enlighet med riksnämndens förslag, å tilläggsstat för innevarande budgetår böra anvisas ett belopp av 340 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av bombsäker smörjoljefabrik m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 340 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Bo Gejrot

Kapitalinvesteringar

Inrikesdepartementet

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Hedlund, anmäler härefter under inrikesdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 samt anför därvid följande.

III. Statens allmänna fastighetsfond

[1] 33 a. Vissa ombyggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium. I skrivelse den 12 november 1956 har *styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium* anfört bl. a. följande.

I skrivelse den 9 juni 1956 hemställde styrelsen bl. a., att 209 700 kronor måtte anvisas för vissa ändringsarbeten i laboratoriets lokaler, betingade av poliovaccinframställningen. Den 20 augusti 1956 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att snarast möjligt och i huvudsaklig överensstämmelse med laboratoriets förslag låta utföra ändringsarbeten för högst 186 000 kronor. Utgifterna skulle bestridas från laboratoriets omkostnadsanslag för budgetåret 1956/57.

De av styrelsen föreslagna ändringsarbetena innefattade bl. a. iordningställande av en byggnad till apstall. Inom den av Kungl. Maj:t medgivna kostnadsramen inräknades emellertid endast omändring av byggnadens norra del, medan föreslagna ändringsarbeten i södra delen, där ett provisoriskt apstall redan inrymts, ansågs kunna anstå till en något senare tidpunkt. För det antal apor laboratoriet i fortsättningen har att räkna med är de för apstall användbara utrymmena emellertid otillräckliga. De föreslagna ändringsarbetena i husets södra del bör komma till stånd senast under första hälften av 1957. Kostnaden beräknas såsom tidigare till 23 700 kronor.

Antalet upptäckta fall av lungtuberkulos hos anställda vid laboratoriet uppgår till 37 för tiden 1946—oktober 1956, motsvarande en årlig insjuknandefrekvens av 1,2—1,8 procent, räknat på hela personalen. Av de insjuknade har 15 direkt arbetat med infekterat material på tuberkulos- eller tuberkulinsektionen. År 1953 utgjorde antalet nyupptäckta dispensärfall bland landets hela befolkning endast 1,1 promille (lungtuberkulos 0,7 promille). Under åren 1949—1952 anmäldes tidigare icke känd tuberkulosaffektion hos 0,60 procent av den kvinnliga sanatoriepersonalen i Sverige. Det är således uppenbart att laboratoriearbetet medför särskilda risker, främst för dem som direkt arbetar med smittoämnet men även för laboratoriepersonalen i övrigt.

För att nedbringa smittriskerna för personalen har redan åtskilliga åtgärder vidtagits — bl. a. erinras om de omfattande ombyggnadsarbetena för diagnostiska avdelningens tuberkulosektion samt i anslutning därtill genomförda omläggningar i arbetsrutinerna.

Hittills genomförda åtgärder synes emellertid icke avspegla sig i en sänkt insjuknandefrekvens. Det är självfallet ytterligt angeläget att med alla medel söka nedbringa infektionsriskerna för laboratoriepersonalen. Sannolikt innebär tuberkulinsektionens nuvarande lokalförhållanden och därav betingade arbetssätt de största smittriskerna. Nämda sektion tillhör serologiska avdelningen och svarar för laboratoriets produktion av tuberkulin. Under år 1953 utfördes en ombyggnad av sektionens lokaler i syfte att reducera riskerna för förgiftning genom tuberkulinångor (tuberkulinchock). Sedan denna ombyggnad slutförts, har heller inga fall av tuberkulinchock inträffat.

Erfarenheterna av de cirka tre år senare genomförda ändringsarbetena vid tuberkulosektionen bör tillgodogöras även för tuberkulinsektionen. Sedan en rad smärre omflyttningar och ombyggnadsarbeten successivt genomförts, är det nu möjligt att ställa erforderligt utrymme till sektionens förfogande, och laboratoriet har utarbetat en ombyggnadsplan, vilken i stort innebär följande:

Sektionen uppdelas i två från varandra avskilda lokaler, en »infekterad» del (för arbete med levande tuberkelbakterier) och en »ren» del (för de arbetsoperationer som följer efter avdödningen av bakterieskörden). En personalsluss inrättas för byte av skyddskläder och skor, handtvätt etc. Såväl bakterieskörd som infekterade glasvaror etc. avdödas inom sektionens lokaler genom inmontering av en genomgångsautoklav (ångskåp) mellan den infekterade och den rena delen. Ingång ordnas till termostatrummet genom ett förrum, och ny golvbeläggning inlägges i termostaten. Ventilation anordnas i termostatrummet för att minska riskerna för tuberkulinchock. I samband med demontering och flyttning av tuberkulinrenningsapparaturen insattes ett filter för grovfiltrering av tuberkulin samt utbytes befintliga fasta kopparledningar mot isärtagbara rostfria rör och kopplingar för att möjliggöra autoklavering av ledningarna.

Kostnaderna för ombyggnadsarbetena etc. har av byggnadsstyrelsen resp. laboratoriet beräknats till sammanlagt 75 000 kronor.

Frågan är enligt styrelsens mening av sådan art, att dröjsmål med genomförandet av berörda åtgärder icke synes försvarbart, varför ändringsarbetena bör komma till utförande redan i början av år 1957.

Departementschefen

De ändringsarbeten i bakteriologiska laboratoriets lokaler, för vilkas utförande Kungl. Maj:t genom beslut den 20 augusti 1956 anvisat medel, avsåg

dels iordningställande av särskild lokal för Parker-beredningen, dels utökning av de utrymmen, som nyttjas till apstall. Enär de medgivna åtgärderna ansågs böra komma till utförande omedelbart med hänsyn till angelägenheten av att laboratoriet utan avbrott kunde fullfölja arbetet med framställning av poliovaccin, anvisades medel för ändamålet från laboratoriets omkostnadsanslag för innevarande budgetår. Till viss del, nämligen såvitt anginge utrymmen som redan provisoriskt utnyttjades som apstall, bedömdes emellertid de av laboratoriets styrelse föreslagna ändringsarbetena vara av den mindre brådskande natur, att åtgärderna borde anstå i avvaktan på att frågan kunde underställas riksdagen. Då produktionen av poliovaccin vid laboratoriet numera i första hand baseras på virus från vävnadskulturer på apnjurevävnad, varigenom behovet av apor ökat och ytterligare krav sålunda ställes på apstallets kapacitet, synes de uppskjutna åtgärderna — rivning av tidigare kalkväggar m. m. — snarast böra komma till stånd. Det erforderliga beloppet, 23 700 kronor, torde därför böra anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår.

Tidigare utförda ombyggnadsarbeten vid laboratoriets tuberkulos- och tuberkulinsektioner i syfte att nedbringa riskerna för tuberkulosmitta i laboratoriearbetet har visat sig otillräckliga. Tuberkulosfrekvensen hos personalen är sålunda alltfjämt hög. Enligt vad jag under hand erfarit har, efter det laboriestyrelsens ifrågavarande framställning gjordes, ytterligare fall av lungtuberkulos upptäckts bland personalen.

De nuvarande lokalförhållandena och arbetssättet vid tuberkulinsektionen synes innebära stora risker för att de personer som deltagit i sektionens arbete nedsmittas och att levande tuberkelbakterier sprides till andra lokaler inom laboratoriet. Jag anser därför, att de av styrelsen föreslagna ändrings- och installationsarbetena vid sektionen snarast bör genomföras. Mot den beräknade kostnaden härför, 75 000 kronor, har jag icke någon erinran.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 uppföras ett investeringsanslag av (23 700 + 75 000) 98 700 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ombyggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 98 700 kronor.

[2] *Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.* I skrivelse den 25 september 1956 har *byggnadsstyrelsen* anfört i huvudsak följande.

Till merkostnader till följd av prisstegringar å vissa byggnadsarbeten har 1953—1956 års riksdagar å tilläggsstat för budgetåren 1952/53—1955/56 anvisat (2 500 000 + 3 500 000 + 2 000 000 + 650 000) 8 650 000 kronor. Till grund för dessa anslag ligger av byggnadsstyrelsen framlagda beräkningar — senast den 29 augusti 1955 — av medelsbehovet för att täcka de genom

den allmänna byggnadskostnadsstegringen uppkommande merkostnaderna. Sistnämnda beräkning omfattade byggnadsföretag med en av riksdagen godkänd kostnad av sammanlagt 132 012 500 kronor och ett intill sommaren 1955 därå beräknat ökat medelsbehov av 13 115 500 kronor.

Den sedan våren 1954 pågående byggnadskostnadsstegringen fortsätter allttjämt. Enligt styrelsens beräkningar ligger byggnadskostnadsnivån sommaren 1956 cirka 5 procent högre än sommaren 1955. Den fortsatta kostnadsstegringen intill sommaren 1956 föranleder enligt styrelsens beräkningar en ökning av det tidigare beräknade medelsbehovet av 13 115 500 kronor med 1 875 000 till 14 990 500 kronor. Därvid har ännu icke påbörjade byggnadsföretag erhållit fullt tillägg av fem procent, medan företag som pågått under den senaste kostnadsstegringen erhållit ett i förhållande till arbetets fortskridande reducerat procenttillägg och företag, som avslutats före denna kostnadsstegring ej erhållit något tillägg. Härutöver föreslår styrelsen, att ett antal av 1955 och 1956 års riksdagar till ett sammanlagt belopp av 36 872 000 kronor godkända byggnadsföretag nu intages i förteckningen över byggnadsföretag tillhörande merkostnadsanslaget, varvid medelsbehovet för intill sommaren 1956 inträffade kostnadsstegringar, beräknat enligt nu angivna grunder, ökas med ytterligare 2 108 500 kronor.

Vid bifall härtill skulle förteckningen över de byggnadsföretag, vilka är berättigade erhålla tilldelning från merkostnadsanslaget omfatta byggnadsföretag med en av riksdagen godkänd grundkostnad av (132 012 500 + 36 872 000) 168 884 500 kronor och ett intill sommaren 1956 beräknat ökat medelsbehov till följd av kostnadsstegringar av (13 115 500 + 1 875 000 + 2 108 500) 17 099 000 kronor. Av sistnämnda belopp har anvisats av 1952 års riksdag för vissa i förteckningen sedermera ingående byggnadsföretag 1 541 000 kronor och av 1953—1956 års riksdagar, som förut nämnts, sammanlagt 8 650 000 kronor. Det resterande medelsbehovet uppgår således till (17 099 000 — 1 541 000 — 8 650 000) 6 908 000 kronor.

I förenämnda skrivelse den 29 augusti 1955 anmälde byggnadsstyrelsen ett medelsbehov av 2 500 000 kronor å tilläggsstat för budgetåret 1955/56. Som av det anförda framgår anvisades endast 650 000 kronor. Genom beslut den 7 juni 1956 bemyndigade emellertid Kungl. Maj:t byggnadsstyrelsen att av det för budgetåret 1955/56 anvisade anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. taga i anspråk högst 1 850 000 kronor för täckande av merkostnader till följd av prisstegringar för vissa byggnadsföretag. Den 30 juni 1956 har av detta bemyndigande utnyttjats ett belopp av 1 643 124 kronor.

Byggnadsstyrelsen räknar med att under innevarande budgetår förbruka ytterligare ca 2 000 000 kronor av förenämnda resterande medelsbehov av 6 908 000 kronor. Då ett belopp av 1 643 124 kronor förskotterats från anslaget, erfordras således en medelsanvisning å tilläggsstat för innevarande budgetår av 3 643 000 kronor eller avrundat 3 650 000 kronor.

Vidare har *medicinalstyrelsen i skrivelse den 26 oktober 1956* hemställt om anvisande å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår av ett anslag om 76 500 kronor för fullgörandet av redan beslutade elektriska arbeten vid S:ta Gertruds och Pärilby sjukhus. Styrelsen anför härom i huvudsak följande.

S:ta Gertruds sjukhus. Fr. o. m. år 1949 har sammanlagt 352 000 kronor anvisats för utförande av elektriska arbeten vid sjukhuset. Senare inträffade prisstegringar på material och arbete samt nödvändig utökning av omlägg-

ningen av de befintliga elektriska installationerna m. m. har medfört, att ytterligare 55 000 kronor erfordras för ändamålet.

Vidare måste tidigare uppskjuten omläggning av installationerna i bostadshuset 22 a—d kompletteras, enär befintliga likströmsgeneratorer kommer att slopas i samband med ombyggnad av den gamla panncentralen. Kostnaden för sistnämnda installationskompletteringar har beräknats till 12 000 kronor.

För S:ta Gertruds sjukhus erfordras alltså ett tilläggsanslag å (55 000 + 12 000) 67 000 kronor.

Pärby sjukhus. Av 1953 och 1955 års riksdagar har sammanlagt 25 000 kronor anvisats för ny ytterbelysningsanläggning vid sjukhuset. Inträffade prisstegringar jämte i samband med programhandlingarnas färdigställande framkommet behov av mindre utökning av ytterbelysningsanläggningen har medfört ett ökat medelsbehov av 9 500 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle i enlighet med det anförda uppgå till (67 000 + 9 500) 76 500 kronor.

Slutligen har *medicinalstyrelsen med skrivelse den 9 november 1956* överlämnat en den 31 oktober 1956 dagtecknad framställning från statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande angående försäljning till Växjö stad av den S:t Sigfrids sjukhus i Växjö tillhöriga s. k. Kampagården jämte visst markområde om cirka 59 400 m².

Av *kommitténs* skrivelse och därvid fogade handlingar framgår bl. a. följande.

I bostadsbeståndet vid S:t Sigfrids sjukhus ingår bl. a. en äldre mangårdsbyggnad, kallad Kampagården, jämte flygelbyggnad, belägna å ett Kronan tillhörigt markområde omedelbart väster om det egentliga sjukhusområdet. Några andra till sjukhuset hörande byggnader finns icke på detta område.

Med hänsyn till bl. a. att Kampagården ansetts ha ett visst kulturhistoriskt värde föreslog kommittén i anslagsäskandena för budgetåret 1955/56, att densamma skulle bibehållas och efter ombyggnad utnyttjas som bostad åt en överläkare och tre läkare vid sjukhuset. Kostnaderna härför beräknades till 390 000 kronor, varav 270 000 kronor för själva ombyggnaden. Ett av Kungl. Maj:t i propositionen nr 123 till 1955 års riksdag framlagt förslag härom bifölls av riksdagen.

I skrivelse den 16 februari 1956 anförde kommittén bl. a., att närmare undersökningar av Kampagården visat, att byggnaden vore sämre än man från början räknat med. Byggnadens iordningställande komme därför att medföra en kostnadsökning om minst 125 000 kronor. Byggnadens framtida användning borde därför omprövas i syfte att nedbringa kostnaderna för dess iståndsättande. Då vidare en del av byggnaden, som uthyrdes till två befattningshavare vid sjukhuset, icke kunde frigöras för ombyggnad utan att ersättningsbostäder anvisades, borde ombyggnaden icke komma till utförande. På grund härav och andra i skrivelsen närmare angivna skäl föreslog kommittén, att vid sjukhuset skulle uppföras två nya bostadshus, avsedda för en överläkare (sjukhuschefen) och intendenten samt förlagda i omedelbar närhet av Kampagården på sådant sätt, att deras belägenhet icke skulle föregripa en eventuell framtida exploatering av omgivande markområde. Till bestridande av kostnaderna härför medgav 1956 års riksdag (prop. nr 106), att de för ombyggnad av Kampagården anvisade medlen finge tagas i anspråk.

Tre av i Kampagården inrymda fem bostadslägenheter har ur brandsynpunkt utdömts av stadens myndigheter och står obebodda. Flygelbyggnaden, som inrymmer två familjebostäder för befattningshavare vid sjukhuset, har däremot ombyggt och moderniserats. Byggnadens utnyttjande för bostadsändamål förutsätter så genomgripande ombyggnads- och moderniseringsarbeten, att en dylik användning icke kan anses vara ekonomiskt försvarbar. Möjlighet att utnyttja byggnaden för något annat sjukhusets behov synes icke föreligga.

I samband med överläggningar mellan kommittén och Växjö stad rörande personalbostäder och anslutning av sjukhuset till stadens avloppsnät har från stadens sida uttalats intresse för ett förvärv av Kampagården under förutsättning, att staden samtidigt finge förvärva det väster och norr om Kampagården belägna markområde, som tillhör sjukhuset. Kampagården avsåge staden att använda närmast för hemvärnets behov. Av markområdet skulle en del utnyttjas för parkändamål och återstoden användas för bostadsbebyggelse. Kommittén, som funnit några principiella hinder för tillvaratagande av sjukhusets intressen icke föreligga mot det av staden önskade förvärvet, har efter samråd med representanter för medicinalstyrelsen och byggnadsstyrelsen samt direktionen för sjukhuset inlett förhandlingar med staden angående villkoren för en försäljning. Härvid har överenskommelse träffats om en köpeskilling av 93 500 kronor för Kampagården jämte flygelbyggnaden samt ett omgivande markområde om cirka 59 400 m². Samtidigt har kommittén utverkat kostnadsfri anslutning av sjukhusets avlopp till stadens ledningsnät, för vilket staden tidigare begärt en anslutningsavgift om 50 000 kronor. Vidare har staden utfäst sig att vid markområdets bebyggande upplåta erforderligt antal bostäder för sjukhusets personal.

Kommittén har ansett den sålunda träffade uppgörelsen i sin helhet vara för Kronan förmånlig och med staden slutit ett preliminärt avtal om överlåtelse med tillträde den 1 januari 1957. Stadsfullmäktige i Växjö har den 26 oktober 1956 för sin del godkänt avtalet. Byggnadsstyrelsen samt direktionen för S:t Sigfrids sjukhus har förklarat sig intet ha att erinra mot avtalets innehåll.

Vad angår sjukhusets anslutning till stadens avloppsnät har kommittén för avsikt att i sina anslagsäskanden för nästkommande budgetår framlägga förslag till avtal i ämnet mellan Kronan och staden.

Bostadsstyrelsen, som avgivit utlåtande i ärendet, har ansett den föreslagna köpeskillingen om 93 500 kronor skälig.

Departementschefen

Byggnadsstyrelsen har liksom föregående budgetår hemställt om anvisande å tilläggsstat till riksstaten av medel för täckande av merkostnader till följd av prisstegringar på vissa byggnadsföretag vid de statliga sjuksjukhusen. Enligt styrelsens framställning skulle ett belopp av 6 908 000 kronor erfordras för att täcka samtliga beräknade merkostnader. Då byggnadsstyrelsen räknar med att av nämnda belopp under innevarande budgetår förbruka omkring 2 000 000 kronor, har emellertid medelsäskandena begränsats i anslutning härtill. Härutöver har styrelsen hemställt om täckning av ett med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande från det för budgetåret 1955/56 anvisade investeringsanslaget till Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. förskotterat belopp om 1 643 124 kronor.

För sistnämnda ändamål är jag icke beredd att nu förorda någon särskild medelsanvisning. Icke heller för den för innevarande budgetår beräknade medelsförbrukningen synes tilläggsanslag nu böra anvisas. Ifrågavarande merkostnader synes med hänsyn till den eftersläpning i medelsförbrukningen, som regelmässigt föreligger under förevarande anslag, kunna rymmas under anslaget. Jag förordar därför, att det för innevarande budgetår anvisade anslaget må intill ett belopp av 2 000 000 kronor tagas i anspråk för bestridande av sagda merkostnader.

Mot medicinalstyrelsens framställning om anvisande av ytterligare medel för vissa elektriska arbeten vid S:ta Gertruds och Pärby sjukhus har jag i och för sig intet att erinra. Av skäl som förut anförts förordar jag emellertid, att även dessa kostnader om sammanlagt 76 500 kronor nu täckes genom ianspråktagande av tillgängliga medel å innevarande budgetårs anslag.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle av nämnda anslag få disponeras tillhoppa i runt tal (2 000 000 + 76 500) 2 077 000 kronor.

Vad slutligen angår den ifrågasatta försäljningen av den s. k. Kampagården vid S:t Sigfrids sjukhus i Växjö har den av statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande nu företagna omprövningen av frågan om dess framtida användning visat, att byggnadens utnyttjande för bostadsändamål förutsätter så genomgripande ombyggnads- och moderniseringsarbeten, att en dylik användning icke kan anses ekonomiskt försvarbar. Möjlighet föreligger icke heller att utnyttja byggnaden för annat sjukhusets ändamål. Den av kommittén och medicinalstyrelsen nu föreslagna försäljningen till Växjö stad av byggnaden jämte visst angränsande markområde om cirka 59 400 m² synes mig därför innebära en tillfredsställande lösning. Den preliminärt överenskomna köpeskillingen, 93 500 kronor, synes kunna godtagas. Då staden vidare dels utfäst sig att vid markområdets bebyggande upplåta erforderligt antal bostäder åt sjukhusets personal dels ock ställt i utsikt att kostnadsfritt ansluta sjukhusets avlopp till stadens ledningsnät, anser jag mig böra tillstyrka försäljningen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna, att det för innevarande budgetår anvisade investeringsanslaget till Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. må intill ett belopp av 2 077 000 kronor tagas i anspråk för täckande av förut angivna merkostnader för vissa byggnadsföretag vid de statliga sinnessjukhusen;

b) medgiva, att förenämnda område om cirka 59 400 m² av stadsägan nr 1218 i Växjö stad jämte å området befintliga byggnader m. m. må försälas till staden för en köpeskilling av 93 500 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som finnes angivna i det rörande försäljningen upprättade avtalet.

[3] Uthyggande av karolinska sjukhuset. I skrivelse den 28 september 1956 har kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande anfört i huvudsak följande.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1955/56 drog kommittén upp riktlinjerna för en lösning av centrallaboratoriernas vid karolinska sjukhuset lokalproblem. I fråga om det fysiologiska centrallaboratoriet framhöll kommittén därvid bl. a., att kommittén efter samråd med besparingssakkunniga vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet berett detta laboratorium en lokalökning genom att laboratoriet fått övertaga den vårdavdelning, som frigjorts genom reumatologiska klinikens tillkomst. I skrivelser till direktionen för karolinska sjukhuset har sedermera lärarkollegiet vid karolinska institutet och föreståndaren för fysiologiska centrallaboratoriet, numera professorn T. Sjöstrand hemställt om vidtagande av vissa byggnadsåtgärder inom förenämnda vårdavdelning i syfte att bereda laboratoriet möjlighet att meddela föreskriven undervisning i klinisk fysiologi. Sjukhusdirektionen har i skrivelse till kommittén den 22 november 1955 med överlämnande av nämnda skrivelser anhållit, att kommittén måtte vidtaga de åtgärder, som kunde finnas påkallade av lärarkollegiets och Sjöstrands framställningar. Efter verkställd utredning har kommittén funnit hinder ur byggnadsteknisk synpunkt icke föreligga för realiserande av de framförda ombyggnadsförslagen, vilka synes utgöra en lämplig lösning av de aktuella lokalfrågorna. Kostnaderna för ombyggnaden har uppskattats till 60 000 kronor. Några medel till bestridande av dessa kostnader står emellertid icke till kommitténs förfogande. Av 1951 års riksdag ställdes emellertid för budgetåret 1951/52 ett belopp av 200 000 kronor till kommitténs förfogande, avsett att disponeras till upprättande av arbetsritningar beträffande centrallaboratorierna och till av kommittén föreslagna byggnadsåtgärder i sjukhusets centrala vårdblock. Det synes ankomma på Kungl. Maj:ts prövning, huruvida uppkommen behållning å för nämnda ändamål anvisade medel må kunna disponeras till bestridande av de ifrågakvarande kostnaderna.

Departementschefen

Enligt den nya medicinska examensstadgan, som trädde i kraft den 1 september 1955, inledes studierna för medicine licentiatexamen med ett propedeutiskt år innefattande bl. a. en klinisk laboratoriekurs. Till denna kurs, som första gången anordnas under läsåret 1956/57, kommer varje gång 60 å 70 medicine kandidater att hänvisas. Undervisningen avses skola hållas å karolinska sjukhuset för halva antalet kursdeltagare och delvis förläggas till det kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet. Bristen på undervisningslokaler därstädes försvårar emellertid i hög grad ett rationellt anordnande av undervisningen. Jag förordar därför, att föreslagna byggnadsåtgärder kommer till stånd, varigenom undervisningens krav synes mig bli tillfredsställande tillgodosedda. Kostnaderna torde i enlighet med byggnadskommitténs förslag få bestridas genom ianspråktagande av under investeringsanslaget till Utbyggande av karolinska sjukhuset tillgängliga medel.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna, att av under investeringsanslaget till Utbyggande av karolinska sjukhuset tillgängliga medel ett belopp av 60 000 kronor må tagas i anspråk för förenämnda byggnadsåtgärder.

[4] *Vissa skyddsrumsanläggningar. Civilförsvarsstyrelsen* (skr. 30/10 1956) hemställer om bemyndigande att utlägga beställningar å viss signalmateriel inom en kostnadsram av 155 000 kronor.

Med hänsyn till ärendets natur bör en redogörelse för den upptagna frågan icke lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar bör i stället meddelas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t medgiva utläggande av förut angivna beställningar.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Johnny Sköldvall

Bihang

Förteckning
över av Kungl. Maj:ts hos riksdagen äskade anslag å tilläggsstat II
till riksstaten för budgetåret 1956/57

Driftbudgeten

A. Egentliga statsutgifter

II. Justitiedepartementet

		Kronor
	Fångvårdsanstalterna:	
E: 5	Maskin- och verktygsutrustning m. m., <i>reservationsanslag</i>	225 000
E: 6	Engångsanskaffning av inventarier m. m., <i>reservationsanslag</i>	695 000
E: 6 a	Ersättningsanskaffning m. m. i anledning av brand å fångvårdsanstalt, <i>reservationsanslag</i>	146 500
E: 18	Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl.	50 000
		1 116 500

IV. Försvarsdepartementet

	Försvarets civilförvaltning:	
B: 2 a	Kostnader för återanskaffning av viss materiel	48 000
	Armén:	
	Intendenturmateriel m. m.:	
C: 22	Beklädnad m. m., <i>reservationsanslag</i>	125 000
C: 24 a	Återanskaffning av viss intendenturmateriel m. m., <i>reservationsanslag</i>	2 844 000
	Övningar m. m.:	
C: 25	Övningar m. m., <i>reservationsanslag</i>	450 000
	Tygmateriel m. m.:	
C: 34	Underhåll av tygmateriel m. m., <i>reservationsanslag</i> ...	1 240 000
	Hemvärnet:	
C: 40	Hemvärnets övningar, <i>reservationsanslag</i>	25 000
	Bidrag och understöd:	
C: 42	Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m., <i>reservationsanslag</i>	30 000
	Marinen:	
	Intendenturmateriel m. m.:	
C: 62	Beklädnad m. m., <i>reservationsanslag</i>	61 000
	Övningar m. m.:	
C: 67 a	Kostnader i anledning av ett haveri	37 000
	Flytande materiel, vapenmateriel m. m.:	
C: 73	Underhåll av fartyg m. m., <i>reservationsanslag</i>	3 000 000
C: 74 a	Återanskaffning av viss materiel, <i>reservationsanslag</i> ...	737 000
C: 74 b	Anskaffning av viss lyftanordning för Karlskrona örlogsvarv, <i>reservationsanslag</i>	2 200 000

		Kronor
	Flygvapnet:	
	Intendenturmateriel m. m.:	
C: 93	Beklädnad m. m., <i>reservationsanslag</i>	44 000
	Övningar m. m.:	
C: 96	Övningar m. m., <i>reservationsanslag</i>	275 000
	Flygmateriel m. m.:	
C: 100	Drift och underhåll av flygmateriel m. m., <i>reservationsanslag</i>	1 650 000
E: 8	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	100 000
		<hr/> 12 866 000

V. Socialdepartementet

	Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården:	
C: 25	Byggnadsarbeten m. m., <i>reservationsanslag</i>	190 000
	Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare:	
D: 3	Vissa byggnadsarbeten, <i>reservationsanslag</i>	128 000
J: 9 a	Vissa kostnader för ungerska flyktingar, <i>förslagsanslag</i>	10 000 000
		<hr/> 10 318 000

VII. Finansdepartementet

E: 9	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	300 000
------	--	---------

VIII. Ecklesiastikdepartementet

E: 33	Tillfälliga förstärkningsanordningar vid universiteten m. m., <i>reservationsanslag</i>	700 000
-------	---	---------

IX. Jordbruksdepartementet

	Befrämjande av fröodlingen m. m.:	
G: 11	Bidrag till Sveriges utsädesförening	31 800
K: 7	Utbildningskurser för viss lantmåteripersonal m. fl., <i>reservationsanslag</i>	27 500
	Rikets allmänna kartverk:	
L: 3	Kartarbeten m. m., <i>reservationsanslag</i>	111 000
N: 14	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	275 000
		<hr/> 445 300

X. Handelsdepartementet

	Sveriges geologiska undersökning:	
C: 6	Malmletning, <i>reservationsanslag</i>	162 400
C: 34	Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi, <i>reservationsanslag</i>	7 000 000
D: 38 a	Bidrag till Suezkanaltrafikanternas organisation, <i>förslagsanslag</i>	90 000
F: 4	Bidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen, <i>reservationsanslag</i>	600 000
		<hr/> 7 852 400

Kronor

XI. Inrikesdepartementet

B: 67 a	Bidrag till vissa ombyggnadsarbeten vid Södersjukhuset, <i>reservationsanslag</i>	36 000
G: 13	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	280 000
		<u>316 000</u>
	Säger för driftbudgeten	33 914 200

Kapitalbudgeten**Kapitalinvestering***III. Statens allmänna fastighetsfond*

	Justitiedepartementet:	
2	Vissa byggnadsarbeten för fångvården	6 300 000
	Ecklesiastikdepartementet:	
26	Nybyggnad för konstfackskolan	5 000 000
	Inrikesdepartementet:	
33 a	Vissa ombyggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium	98 700
		<u>11 398 700</u>

*IV. Försvarets fonder***A. Försvarets fastighetsfond**

	Arméns delfond:	
8 a	Återuppförande av matsalsbyggnad m. m. vid Norra skånska infanteriregementet	850 000
8 b	Kostnader för reparation av vissa byggnader	144 000
	Marinens delfond:	
15 a	Återuppförande av skolbyggnad m. m. vid Härnösands kustartillerikår	550 000
	Flygvapnets delfond:	
17	Vissa flygfältsarbeten m. m.	10 000 000
21	Vissa byggnadsarbeten för flygvapnet	450 000
	Befästningars delfond:	
25	Anordnande av vissa drivmedelsförråd	1 500 000
28	Uppställningsplatser för radarstationer	3 000 000
29	Vissa fortifikatoriska anordningar för kustartilleribatterier	2 000 000
30	Anordnande av vissa lokaler för luftbevakningen m. m.	3 300 000
36	Övriga befästningsarbeten	2 700 000
		<u>24 494 000</u>

Kronor

V. Statens utlåningsfonder

Socialdepartementet:

1	Lånefonden för bostadsbyggande	125 000 000
---	--------------------------------------	-------------

VI. Fonden för låneunderstöd

Socialdepartementet:

1	Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare	800 000
---	---	---------

3	Tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet	40 000 000
---	--	------------

6	Lån till anordnande av allmänna samlingslokaler	3 000 000
---	---	-----------

Jordbruksdepartementet:

8 a	Lån till Hallands läns linodlareförening	1 000 000
-----	--	-----------

	44 800 000
--	-------------------

IX. Diverse kapitalfonder

Handelsdepartementet:

Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond:

9	Anordnande av bombsäker smörjoljefabrik m. m.	340 000
---	--	---------

	Säger för kapitalbudgeten 206 032 700
--	--